

Maj-Britt Löv ja Susanna Rikkinen

Suvanto-ryhmän malli

”Paljon olen jaksanut”...” On jälleen torstai ja tämä ihana mielen tyhjennys paikka, Kiitos Teille, että jaksoitte kuunnella minua.”

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Geronomi

Vanhustyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

26.10.2013

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Maj-Britt Löf, Susanna Rikkinen Suvanto-ryhmän malli: ”Paljon olen jaksanut”..”On jälleen torstai ja tämä ihana mielen tyhjennys paikka, Kiitos Teille, että jaksoitte kuunnella minua”. 45 sivua + 2 liitettä 26.10.2013
Tutkinto	Geronomi (AMK)
Koulutusohjelma	Vanhustyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Vanhustyö
Ohjaaja(t)	Lehtori Tuula Mikkola
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Suvanto-ryhmän vertaistuen mallia. Tavoitteena on saada tietoa Suvanto-ryhmän merkityksestä ryhmän jäsenille. Suvanto-ryhmä on kaltoinkohtelua kokeneiden ikäihmisten vertaistukiryhmä. Ryhmä kokoontuu Helsingissä palvelukeskuksessa. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry:n kanssa. Tavoitteena on saada lisätietoa mallin rakenteesta ja toimivuudesta.</p> <p>Opinnäytetyö noudattaa laadullisen tutkimuksen periaatteita, jonka aineisto on kerätty ja analysoitu laadullisin menetelmin. Haastattelun aineistokeruun menetelmänä on teema-haastattelu. Ryhmän vetäjälle tehtiin yksi haastattelu. Lisäksi työssä käytetään ryhmän toimintaan osallistuneiden tuottamia omia dokumentteja. Analyysitapana on aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Opinnäytetyön teoriaosuudessa avataan laajasti ikäihmisten kaltoinkohtelun monimuotoisuutta. Opinnäytetyön ryhmämallin teoria koostuu neljästä eri ryhmämallista, joissa vertaistukea esiintyy.</p> <p>Tuloksena on Suvanto-ryhmän malli, joka muodostuu kahdeksasta yläteemasta. Mallin rakenne sisältää viisi yläteemaa: ryhmään tulo, ryhmän aloitus, ryhmän keskivaihe, ryhmän lopetus ja ryhmän jälkeen. Olennaisena osana mallia ovat kolme yläteemaa: vertaistuki, ryhmän ohjaajat ja ympäristö. Suvanto-ryhmän jäsenet kokevat saavansa apua vertaistukena, psyykkisenä hyvinvointina ja tukena tunteiden käsittelyyn. Vertaistuki näkyi vahvasti mallin rakenteessa ja ryhmän jäsenet kokivat saavansa apua vertaistuen kautta. Tuloksista yhtenä hyvin tärkeänä asiana voi nostaa esiin turvallisuuden ketjun.</p> <p>Yksi johtopäätös on, että ohjaajalla tulisi olla sosiaali- ja terveystieteiden koulutus. Geronomilla olisi tähän riittävät valmiudet ja myös keinoja auttaa palveluohjauksen avulla ikäihmistä. Tuloksissa tunteiden käsittely ja jakaminen on keskeinen asia ryhmätoiminnassa, tämä näkyi vertaistukena. Suvanto-ryhmän mallin rakenne on toimiva, koska se on suunniteltu kaltoinkohtelua kokeneille ikäihmisille. Opinnäytetyömme antaa vahvistuksen sille, että Suvanto-ryhmän toiminta on merkityksellistä. Kaikilla ikäihmisillä, jotka ovat kokeneet kaltoinkohtelua, tulisi olla mahdollisuus osallistua tämän kaltaiseen ryhmään.</p>	
Avainsanat	ikäihmisen kaltoinkohtelu, vertaistukiryhmä, ryhmämalli

Author(s) Title Number of Pages Date	Maj-Britt Löv, Susanna Rikkinen The Group modell of Suvanto: "I have been through a lot" ... "It's thursday again and this wonderful place for emptying the mind, Thank You for listening to me." 45 pages + 2 appendices Autumn 2013
Degree	Bachelor of Social Services and Health Care
Degree Programme	Elderly Care
Specialisation option	Elderly Care
Instructor(s)	Tuula Mikkola, Senior Lecturer
<p>The aim of our thesis is to survey and describe the peer support system of the Suvanto-group, which is a peer support group of elderly people who have been subjected to abuse. The overall aim was to gather information about the importance of Suvanto group to its members. Our thesis was executed in co-operation with Suvanto ry. The aim of the association is to gather more information about the functionality of group activity and to develop it using the thesis as a tool.</p> <p>The thesis is conducted as a qualitative research. The data is collected by narrative thematic interview and analyzed by data-based content analysis. The group leader is interviewed and documents made by the group activity members are also used. The data is analyzed using qualitative content analysis. The theory part of the thesis discusses the abuse of the elderly and the diversity of the abuse. The theory of the group model consists of four different group models that include a peer support system.</p> <p>The results indicate that the group model consists of eight different main themes. The structure of the model includes five main themes: joining the group, starting with the group, the middle of the group, ending of the group and after the group. An essential part of the model are the three different main themes: peer support, group advisor and the surroundings. The members of the Suvanto group feel that they get peer support, mental help and support for handling their feelings. Peer support is strongly emphasized in the structure of the model and the group members feel that they received help from the peer support. One of the very important results is the chain of security the group members experienced.</p> <p>One of the conclusions is that the group advisor should have a degree in health care and social services. The specialists in Elderly Care should have the requirements and the ways to help the elderly with case management. Emotional regulation and sharing is a key point in the group activity which is manifested as peer support. The structure of the Suvanto group model is designed for the abused elderly, which made it functional. The thesis proves that the activity of the Suvanto group is significant. All of the elderly people, who have been subjects of abuse, should have a possibility to take part in such a group.</p>	
Keywords	abuse of the elderly, peer support, group model

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työelämän yhteistyökumppani- ja Suvanto-ryhmän esittely	2
3	Teoreettinen viitekehys	3
3.1	Ikäihminen	3
3.2	Ikäihmisen kaltoinkohtelu	4
3.3	Vertaistukiryhmä	7
3.4	Ryhmämalli	9
4	Opinnäytetyön toteutus	11
4.1	Tarkoitus, tavoite ja opinnäytetyön kysymykset	11
4.2	Tutkimusote ja tutkimusmenetelmä	12
4.3	Luvat opinnäytetyötä varten	13
4.4	Aineiston keruu	13
4.4.1	Haastattelu	13
4.4.2	Dokumentit	14
4.5	Aineiston analyysi	15
5	Tulokset	20
5.1	Suvanto-ryhmän malli	20
5.1.1	Ryhmään tulo	20
5.1.2	Ryhmän aloitus	21
5.1.3	Ryhmän keskivaihe	23
5.1.4	Ryhmän lopetus	24
5.1.5	Ryhmän jälkeen	25
5.1.6	Vertaistuki	26
5.1.7	Ryhmän ohjaajat	27
5.1.8	Ympäristö	28
5.2	Suvanto-ryhmän mallikaavio	30
5.3	Suvanto-ryhmän merkitys ryhmän jäsenille	31
5.3.1	Vertaistuki	31
5.3.2	Psyykinen hyvinvointi	32
5.3.3	Tunteiden käsittely	33
5.4	Yhteenveto tuloksista	34
6	Johtopäätökset ja yhteenveto johtopäätöksistä	34

7	Pohdinta	40
7.1	Opinnäytetyön luotettavuus	40
7.2	Opinnäytetyön eettisyys	41
7.3	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset	41
	Lähteet	43
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelupa	
	Liite 2. Teemahaastattelulomake	

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitä Suvanto-ryhmä vertaistukiryhmän mallin rakenne sisältää ja mitä apua ryhmän jäsenet kokevat saavansa Suvanto-ryhmästä. Aihe opinnäytetyöhön tulee työelämän yhteistyökumppanilta, joka on Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry. Yhdistyksen tarkoituksena on kaltoinkohtelun ja väkivallan ehkäiseminen sekä tiedottaminen ja palvelutoiminta. Aihe on kiinnostava, koska se on hyvin merkityksellinen ja ajankohtainen.

Opinnäytetyössä toteutetaan laadullista tutkimusotetta. Tutkimusmenetelmänä käytetään Case- tutkimusta. Ryhmän vetäjä haastateltiin ja työssä on myös Suvanto-ryhmän osallistuneiden tuottamia dokumentteja. Työmenetelmänä on aineistolähtöinen sisälönanalyysi. Analyysin tuloksena on uusi Suvanto-ryhmän malli sekä ainutlaatuista tietoa Suvanto-ryhmän merkityksestä ryhmän jäsenille.

Kolmannessa luvussa esitellään opinnäytetyön teoreettinen viitekehys. Teoriaosuudessa tarkastellaan neljää eri ryhmämallia. Suvanto-ryhmän mallia kuvaa parhaiten nelivaiheinen toiminnan rakenne, jota Kopakkala (2011) käyttää jakamalla ryhmämallin rakenteen osiin: virittäytyminen, toiminta, tunneilmaisu eli jakaminen ja loppukeskustelu. (Kopakkala 2011: 184–186.) Vertaistukiryhmässä tulisi olla turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa vertaistuen toteutumisen. Ohjaajilla on vertaistukiryhmässä merkittävä rooli koko ryhmätoiminnan ajan. (Mehtola 2012: 24–26.)

Geronomien on syytä tunnistaa ikäihmisten kaltoinkohtelu ilmiönä ja ymmärtää sen monimuotoisuutta. Tulevien vanhustyön osajien on myös syytä tuntea ja tietää sosiaali- ja terveysalalla ikäihmisille säädetyt lait ja asetukset. Lisäksi geronomien on tärkeitä valvoa, että ikäihminen saisi hänelle kuuluvan avun ja tuen. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (vanhuspalvelulaki) tuli voimaan 1.7.2013. Lain 7 §:ssä sanotaan, että jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukeminen ja ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalvelut 2013.)

2 Työelämän yhteistyökumppani- ja Suvanto-ryhmän esittely

Työelämän yhteistyökumppani on Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry, joka on perustettu vuonna 1990. Jatkossa tässä opinnäytetyössä yhdistyksestä käytetään nimeä Suvanto. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on ikäihmisten luottamuksellisissa suhteissa tapahtuvan kaltoinkohtelun ja väkivallan ehkäiseminen sekä tiedottaminen ja palvelutoiminta. Suvanto antaa asiantuntija- ja neuvotteluapua tilanteissa, joissa vanhuksia kohdellaan huonosti. Lisäksi se järjestää aiheeseen liittyviä koulutuksia ja tapahtumia. Suvanto ylläpitää auttavaa puhelinta huonoa kohtelua tai väkivaltaa kokeneille ikäihmisille. Yhdistyksen tavoite on myös lisätä tietoisuutta kaltoinkohtelun eri muodoista, lopettaa vanhusten huono kohtelu sekä tukea ikäihmisiä oman elämän hallinnassa. Yhtenä kaltoinkohtelun ennaltaehkäisevänä työmuotona Suvanto järjestää vertaistukiryhmiä huonoa kohtelua kokeneille ikäihmisille. Opinnäytetyön aihe on saatu työelämän yhteistyökumppanilta. Suvanto haluaa saada Suvanto-ryhmän mallin toimivuudesta lisätietoa, jotta ryhmämallia voidaan kehittää tulevaisuudessa. (Suvanto 2013.)

Suvanto-ryhmä on kaltoinkohdeltujen ikäihmisten vertaistukiryhmä. Ryhmä syntyi Vankka Verkko – Ikäihmisten kaltoinkohtelun ehkäisyn sekä moniammatillisen verkostotyön ja vertaistuen avulla. Tämä projekti toteutettiin vuonna 2006–2010. (Vankka verkko 2006–2010 projektisuunnitelma 2006). Vuonna 2009 projektin työntekijät kutsuivat Helsingin palvelukeskuksien johtajat suunnittelemaan ja ideoimaan vertaistukitoimintaa Vankka Verkko -projektin työntekijöiden kanssa. Kinaporin palvelutalo otti vastuulleen ensimmäisen vertaistukiryhmän toiminnan aloittamisen. Ensimmäinen ryhmän pilotointi alkoi huhtikuussa 2009 ja kesti syyskuuhun 2009. Pilotoinnin jälkeen ryhmän toimintaa arvioitiin yhdessä ryhmään osallistuneiden palvelukeskuksen ohjaajien ja palvelukeskuksen johtajan kanssa sekä projektin ohjausryhmässä. Ryhmäläisiltä saatujen palautteiden ja yhteisen arvioinnin tuloksena päätettiin jatkaa vertaistukiryhmän toimintaa Kinaporissa. Projektin päätyttyä vertaistuen ryhmää jatketaan osana Suvanto ry:n ja Palvelukeskus Kinaporin toimintaa. Ryhmän toiminnasta ja koordinoimisesta vastaa Suvanto ry. Ryhmän toteutuksessa ja ohjauksessa tehdään tiivistä yhteistyötä Helsingin seurakuntayhtymän ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (SOTE) Palvelukeskus Kinaporin kanssa. (Vankka Verkko – loppuraportti 2011.)

Suvanto-ryhmän tavoitteena on väkivallasta irtautuminen ja oman elämänhallinnan vahvistaminen. Tämä vertaistukiryhmä toimii kerran viikossa Kinaporin vanhustenkes-

kuksessa. Suvanto-ryhmässä on aina kaksi ohjaajaa, jotka ohjaavat ryhmätoiminnan kulkua suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Suunnitelmallisuus näkyy siinä, että jokaisessa ryhmätapaamisessa on ikäihmisten kaltoinkohteluun liittyvä teema. Ryhmä on puoliavoin ja siihen on mahdollista ottaa uusia jäseniä ohjaajien haastattelujen kautta. Suvanto-ryhmä on tietoisesti pidetty pienenä ja siinä on kerralla 3-5 kävijää, koska pienessä ryhmässä on parempi luoda turvallinen ja vuorovaikutuksellinen ilmapiiri. (Suvanto 2013.)

3 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyömme keskeiset käsitteet ovat ikäihminen, kaltoinkohtelu, vertaistukiryhmä ja ryhmämalli. Suvanto-ryhmä on suunnattu huonoa kohtelua kokeneille ikäihmisille. Kaltoinkohtelu on oleellinen käsite opinnäytetyössä, koska sitä tapahtuu eri muodoissa. Tästä syystä ikäihmisten kaltoinkohtelun käsitettä avataan laajasti teoriaosuudessa. Teoria auttaa ymmärtämään huonon kohtelun monimuotoisuutta, ja sitä että Suvanto-ryhmän jäsenillä voi olla hyvin erilaiset kokemukset kaltoinkohtelusta. Ryhmämalli on avainsana, koska työssä selvitetään Suvanto-ryhmän mallia. Lisäksi avataan käsite vertaistukiryhmä, sillä Suvanto-ryhmän malli perustuu myös vertaistukeen.

3.1 Ikäihminen

Usein ikäihmiset jaotellaan kronologisen kalenteri-ian mukaan, mutta tällainen jaottelu ei kuitenkaan toimi, koska ikääntyminen tapahtuu yksilöllisesti. Ihmiset vanhenevat eri tahtiin. Iän perusteella tapahtuva jaottelu tuo huonosti esille yksilölliset ominaisuudet ja ikääntymisen monimuotoisuuden. (Kivelä 2012: 14.) Kronologisesti samankäiset voivat vaikuttaa eri-ikäisiltä. Biologinen ikä ja fysiologinen ikä kertovat ihmisen kunnosta, sosiaalinen ikä määrittyy yhteisön odotusten mukaisesti ja omien tuntemusten kautta. (Hakonen 2008: 39–40.) Ikäihmisen määrittely on melko vaikeaa, koska välillä puhutaan ikäihmisestä, ikääntyneestä, vanhasta ihmisestä tai seniorista. Käytämme opinnäytetyössämme sanaa ikäihminen, sillä myös työelämän yhteistyökumppani käyttää sitä puhuttaessa vanhoista ihmisistä.

3.2 Ikäihmisen kaltoinkohtelu

Iso-Britanniassa toimiva Action on Elder Abuse (AEA) määritteli vuonna 1993 ikääntyneiden kaltoin kohtelun seuraavalla tavalla.

Ikäihmisiin kohdistuvalla kaltoinkohtelulla tarkoitetaan luottamuksellisessa suhteessa tapahtuvaa tekoa tai tekemättä jättämistä, joka vaarantaa ikääntyneen hyvinvoinnin, turvallisuuden tai terveyden.

Tätä määritelmää käytetään myös Suomessa ikäihmisten kaltoinkohtelusta. Sulkavan (2010) mukaan sillä tarkoitetaan yli 65-vuotiaisiin kohdistuvaa fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa, seksuaalista hyväksikäyttöä, hoidon ja avun laiminlyöntiä, oikeuksien rajoittamista ja loukkaamista sekä ihmisarvoa muutoin alentavaa kohtelua. (Sulkava 2010: 406.)

Suomessa perheen sisäisissä ihmissuhteissa esiintyvää väkivaltaa on kuvattu monenlaisin käsittein. Sosiaali- ja terveysministeriön Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suosituksissa Tunnista, Turvaa ja Toimi, käytetään käsitettä lähisuhde- ja perheväkivalta, mikä käsittää sekä perheen sisällä, että muissa läheisessä riippuvuussuhteissa tapahtuvan väkivallan. (Tunnista, Turvaa ja Toimi 2008.) Sulkavan (2010) mukaan puhutaan perheväkivallasta silloin kun kaltoinkohtelu tapahtuu iäkkään ihmisen perhe- tai lähipiirissä. (Sulkava 2010: 406.) Kun kaltoinkohtelu tapahtuu ikäihmisen läheisessä ihmissuhteessa, on kyseessä parisuhde-, perhe- tai lähisuhdeväkivalta. (Suvanto 2013).

Sulkavan (2010) mukaan kaltoinkohtelun tyyppitapaus on alkoholistipoika, joka käyttää taloudellisesti hyväkseen leskiäitiään. Tällaisessa tapauksessa äiti usein haluaa salata tapahtuneen suojellakseen poikaansa, vaikka poika voi uhata äitiään väkivallalla tai käyttää häntä kohtaan jopa fyysistä väkivaltaa. Usein kaltoinkohtelluilla ihmisillä on sekä fyysisiä että psyykkisiä oireita. Siksi lääkärin ja muiden sosiaali- ja terveydenhoitoalalla työskentelevien on syytä tunnistaa tällainen oireilu ja puuttua tilanteeseen. Ikäihmisten huonoa kohtelua ei voi hyväksyä, ja siihen tulee puuttua jo varhaisvaiheessa. Varhaisella puuttumisella voidaan ehkäistä ennalta, ettei ikäihmisen kaltoinkohtelu pahene. (Sulkava 2010: 406.)

Hoidon ja huolenpidon ammatti-ihmiset syyllistyvät myös joskus kaltoinkohteluun. Silloin on kysymyksessä perheen ulkopuolinen tekijä. Kaltoinkohtelu voi ilmetä myös hoi-

tosuhteessa tai yhteiskunnan taholta rakenteellisena kaltoinkohteluna. Tämä voi ilmetä esimerkiksi palveluiden epäämisenä tai ikäsyrijintänä. (Suvanto 2013.) Hoidon ja avun laiminlyönti on myös kaltoinkohtelua, jos se on tarkoituksellista (aktiivista), jolloin kieltäytyään hoitovastuusta tai jätetään ikäihminen hoitamatta. Laiminlyönti voi olla myös tarkoituksetonta (passiivista), jolloin ikäihmisen hoidon epäonnistuminen johtuu hoitajan tai muun hoitovastuussa olevan henkilön osaamattomuudesta, tiedonpuutteesta, uupumuksesta tai välinpitämättömyydestä. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että kyseessä on ikäihmiseen kohdistuva kaltoinkohtelu. (Suvanto 2005.)

Kaltoinkohtelua on fyysinen väkivalta, psyykinen väkivalta, taloudellinen hyväksikäyttö, seksuaalinen hyväksikäyttö ja hoidon ja avun laiminlyönti. (Missing voices 2002: 3; Action on elder abuse n.d.) Fyysisellä väkivallalla tarkoitetaan kaikkea kivun ja vahingon aiheuttamista ikäihmiselle. Tämä voi tapahtua lyömällä, tönimällä, nipistämällä, tukistamalla, puristamalla eli kaikella sellaisella toiminnalla, joka ei kuulu ihmisten väliin kanssakäymiseen. (Action on elder abuse n.d.) Kaltoinkohtelua voi tapahtua myös ammattihenkilökunnan taholta silloin jos käytetään hoitotyön yhteydessä tilanteeseen nähden tarpeettoman rajuja otteita, joista aiheutuu ihmiselle ylimääräistä kipua tai muunlaista kärsimystä. Fyysiseksi väkivallaksi voidaan katsoa myös vakavat yli- ja alilääkitsemisen tapaukset sekä hoidon ja avun laiminlyönti pahimmillaan. (Perttu 1999: 13.)

Kaltoinkohtelu voi ilmetä psyykkisenä (henkisenä) väkivaltana. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa ikäihmiselle tuotetaan tarkoituksellisesti henkistä ahdistusta ja pelkoa. (Action on elder abuse n.d.) Tämä voi tapahtua esimerkiksi nimittelemällä, huutamalla tai kohtelemalla ikäihmistä muutoin alentavasti ja loukkaavasti. Lisäksi psyykkisen väkivallan ilmenemisen muotoja ovat mitätöiminen, nöyryyttäminen, pelottelu, uhkaileminen, kiristäminen ja eristäminen. Ikäihmisten kaltoinkohtelussa voidaan puhua myös emotionaalista väkivallasta, jolla tarkoitetaan teon tai sen tekemättä jättämisen taustalla vaikuttavaa voimakasta tunneriippuvuutta tekijän ja kokijan välillä. Hengellistä väkivaltaa on myös ikäihmisen vakaumuksen ja uskonnon harjoittamisen kieltäminen, mitätöinti tai halventaminen. Hengelliseksi väkivallaksi voidaan katsoa myös sellainen toiminta, missä uskonnon tai vakaumuksen nimissä tuotetaan ikääntyneelle ahdistusta, pelkoa ja kärsimystä. (Perttu1999: 13–14.)

Ikäihmisten kaltoinkohtelua on myös taloudellinen hyväksikäyttö. Tämä voi tapahtua ikäihmisen rahojen tai muun omaisuuden käyttönä, myymisenä tai hävittämisenä ilman

hänen lupaansa. Tämä voi kohdistua esimerkiksi iäkkään ihmisen tavaroihin, osakkeisiin, asuntoon tai lääkkeisiin. Taloudellisesta hyväksikäytöstä on kyse myös, kun ikäihmisen rahoja tai muuta omaisuutta kiristetään uhkailemalla väkivallalla, hoidotta jättämisellä, hylkäämisellä tai muuten käytetään hyväksi hänen hyväntahtoisuuttaan. (Action on elder abuse n.d.)

Ikäihmisten seksuaalinen hyväksikäyttö on aihe, josta harvoin keskustellaan, mutta se on kuitenkin todellisuutta. (Action on elder abuse n.d.). Iäkkäiden ihmisten seksuaalinen hyväksikäyttö on kaltoinkohtelua, jolla tarkoitetaan ikäihmisen seksuaalista identiteettiä loukkaavaa käytöstä: alistamista, ahdistelua, sukupuolista häirintää tai sukupuoliyhteyteen pakottamista ja raiskausta. Seksuaaliseen väkivaltaan voi liittyä myös muunlaista pahoinpitelyä. (Koivukangas 2007: 7.)

Suvannon yhtenä kaltoinkohtelun ennaltaehkäisevänä työmuotona on järjestää vertaistukiryhmiä huonoa kohtelua kokeneille ikäihmisille. Ennaltaehkäisyssä ja kaltoinkohteluun puuttumisessa tarvitaan moniammatillista ja suunnitelmallista yhteistyötä. Sosiaali- ja terveysalan toimijat voivat edistää tiedon levittämistä, edistää aktiivista ikääntymistä sekä ehkäistä sosiaalista syrjäytymistä ja eristäytymistä. Varhainen puuttuminen ja puheeksi ottaminen on sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten velvollisuus, jos kaltoinkohtelua on havaittavissa. (Tunnista, Turvaa, Toimi 2008.) Puheeksi ottaminen on erityisen tärkeää, koska iäkkäisiin naisiin kohdistuva väkivalta on uskottua yleisempää ja yli puolet väkivaltaa kokeneita naisista ei puhu kokemastaan. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat yksinäiset sekä masentuneet naiset. Väkivaltaa tai kaltoinkohtelua kokeneet ikääntyneet naiset vaikkenevat. (Prevalence Study of Abuse and Violence against Older Women.n.d.)

Terveyden -ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimasta tutkimuksesta Prevalence Study of Abuse and Violence against Older Women (AVOW). Tutkimukseen osallistui viidestä Euroopan maasta yhteensä 2800 kotona asuvaa 60–97-vuotiasta naista. Heiltä viimeisen 12 kuukauden ajalta kysyttiin kokemuksia lähisuhdeväkivallasta ja kaltoinkohtelusta. Tutkimuksen mukaan 28 % ikääntyneistä naisista on kokenut kaltoinkohtelua, mutta ainoastaan alle puolet on kertonut tapahtuneesta viranomaiselle tai läheiselle. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että kaikissa väkivallan ja hyväksikäytön muodoissa, lukuun ottamatta laiminlyöntiä, oli yleisin tekijä puoliso tai elämäkumppani. (Prevalence Study of Abuse and Violence against Older Women.n.d.)

3.3 Vertaistukiryhmä

Suomalaisen tutkijan Marianne Nylundin (2005) mukaan vertaisryhmä tarkoittaa samankaltaisessa elämäntilanteessa olevien ihmisten halua jakaa kokemuksia ja tietoa toisia kunnioittavassa ilmapiirissä. Vertaistukiryhmä muodostuu toisten auttamiseen ja tukemiseen tähtäävistä vastavuoroisista suhteista, joissa kriisiytyneitä elämäntilanteita käsitellään yhdessä. (Nylund 2005: 195; Hyväri 2005: 215.) Vertaistukiryhmästä puhutaan silloin, kun kyseessä on varta vasten keskinäistä tukea varten perustettu ryhmä, joka keskittyy esimerkiksi trauman, elämänmuutoksen, tai muun haastavan elämäntilanteen kanssa kamppailuun. (Joenaho 2012: 4.) Vertaistukiryhmällä tarkoitetaan mitä tahansa tietoisesti perustettua, vapaaehtoiseen vertaisuuteen perustuvaa ja kasvokkain kokoontuvaa ryhmää. Vertaistukijäsenten elämästä löytyy jokin yhdistävä tekijä, jonka toiminta on jollain tasolla tavoitteellista ja joka tuottaa jäsenilleen sosiaalista tukea ja yhteisöllisyudentunnetta. (Joenaho 2012: 2; Hyväri 2005: 215.)

Vertaistukiryhmät toimivat keskinäisen vuorovaikutuksen kautta. Vuorovaikutuksella tarkoitetaan kaikkea kasvokkain ryhmässä tapahtuvaa ja ilmenevää vuorovaikutusta. Vuorovaikutus on yksilöiden verbaalia ja ei-verbaalia viestintää sekä jakamista, kuuntelua ja vastavuoroisuutta. (Joenaho 2012.) Eli vertaisryhmässä mahdollistuvat vastavuoroiset ihmissuhteet, jotka ovat kaikille tärkeitä. Tätä kautta ryhmän jäsenille syntyy sosiaalista pääomaa, he kuuluvat johonkin ryhmään ja kokevat itsensä tarpeelliseksi. Ryhmän jäsenelle sosiaalinen osallisuus tuottaa hyvinvointia ja lisää elämän mielekkyyttä. Tätä ilmiötä voidaan myös kutsua voimaantumiseksi. Tämä vertaisuuden kokemus on joka tapauksessa erittäin tärkeää kriisistä toipumisessa. (Mehtola 2012: 7.)

Vertaistukiryhmille ovat tunnusomaista ryhmän jäsenten kokemusten samankaltaisuus, jokaisen ihmisen oman tarinan jakaminen muiden ryhmäläisten kanssa, luottamus jäsenten välillä sekä vertaisuus ja osallisuus. Tästä kertoo Miina-projektista tehty vertaisryhmän käsikirja, joka on tarkoitettu sellaisille auttamisen ammattilaiselle, jotka ovat kiinnostuneita vertaisryhmien ohjaamisesta. Miina-projekti (2008–2012) oli Ensi- ja turvakotien liiton koordinoima ja kolmen jäsenyhdistyksen (Oulun ensi- ja turvakoti ry, Pienperheyhdistys ry ja VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry) toteuttama hanke. Miina-projekti tarjosi naisille mahdollisuuden jakaa ja käsitellä väkivallan ja siitä selviytymisen kokemuksia vertaisryhmissä. (Mehtola 2012: 7.)

Vertaisryhmälle tarvitaan turvallinen toimintaympäristö, mikä antaa mahdollisuuden ryhmän jäsenille omien kokemusten jakamiseen. Miina-projektin naisten ryhmien kokemuksen mukaan ryhmätoiminnan kannalta olisi parasta, että kokoontumistila pysyisi samana koko toiminnan ajan. Tilan tulisi sijaita siten, että sinne olisi helppo tulla ja se olisi mahdollisimman neutraali, niin ettei se leimaa kävijäänsä. Käytössä oleva tila tukee turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta. Tilan koolla on merkitystä ryhmäläisille, sen tulisi olla kooltaan mahdollisimman sopiva, jotta ryhmäläisille muodostuu turvallisuuden tunne. Jos pienessä tilassa on paljon ihmisiä, se voi saada aikaan ahdistusta, jos taas isossa tilassa on vähän ihmisiä, voi syntyä turvattomuuden tunne. Tarjoilu on hyvä tapa saada ryhmän jäsenet tuntemaan itsensä tervetulleiksi. Kahvin ja pienen syötävän tarjoaminen on huolenpitoa ja hoivaa osallistujille. (Natunen 2012: 26.)

Turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri luo mahdollisuuden vertaistuen toteutumiselle. Luottamuksen rakentamisessa ohjaajilla on keskeinen osa. Ohjaajien tehtävä on luoda mahdollisuudet kaikille ryhmän jäsenille puhua avoimesti ja näyttää tunteitaan. Ohjaajien tehtävä on myös huolehtia, että puhe pysyy sellaisella tasolla, että se tukee ja auttaa ryhmän jäseniä. Tarvittaessa ohjaajat rajaavat keskustelua ja palauttavat sen varsinaiseen aiheeseen. Tärkeätä on kuitenkin huolehtia siitä, että ryhmän jäsenet voivat säilyttää oman elämänsä asiantuntijuuden ja päättämisen omista asioistaan. Miina-projektin kokemusten perusteella väkivaltaa kokeneiden naisten vertaisryhmässä on hyvä olla läsnä kaksi ohjaajaa eli työpari. Ohjaajat ovat etukäteen miettineet vetovastuun ja roolit, jolloin ryhmän on helppo toimia. Toinen ohjaajista ottaa vastuun keskustelun sujumisesta ja toinen ohjaaja voi enemmän toimia tarkkailijana ja tarvittaessa kiinnittää huomiota enemmän yksittäiseen osallistujaan. (Mehtola 2012: 24–26.)

Suomen Mielenterveysseuran varhaiskuntoutus on järjestänyt ammatillisesti ohjattuja vertaistukiryhmiä traumaattisia tapahtumia ja vaikeita elämäntilanteita kohdanneille ihmisille jo vuodesta 1995. Varhaiskuntoutuksen toiminnan lähtökohtana on inhimillinen, kokonaisvaltainen ja kunnioittava kohtaaminen sekä kokemusten jakaminen samaa kokeneiden kanssa. Näistä vertaistukiryhmistä kertoo Suomen mielenterveysseuran julkaisu Voimaannuttavaa vertaistukea kriisitilanteissa ”Kyllä me yhdessä selvitään.” (Suomen mielenterveysseura 2010.) Suomen mielenterveysseuran vertaistukiryhmissä ohjaajat ovat osa ryhmäprosessia ja he puhuvat vertaistuen mysteeristä. Tällä ohjaajat tarkoittavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja keskinäisen tuen tunnetta, joka muodostuu ryhmässä. Tällaisen tunteen syntyminen kertoo parhaiten siitä, mistä ver-

taistuesssa on kysymys, ja kuinka se tuottaa sosiaalista pääomaa. (Suomen mielenterveysseura 2010.)

3.4 Ryhmämalli

Ryhmämallin teoriaa tarkastellaan neljän esimerkin kautta. Ryhmämallin teoriat ovat kootut teoksista, joissa kuvataan ryhmätoiminnan mallia, rakennetta ja sisältöjä. Teokset ovat *Ystäväpiiri -yhdessä elämyksiä arkeen*, *Vertaistoiminta kannattaa*, *Kyllä me yhdessä selvitään* ja *Porukka, jengi, tiimi*.

Ensimmäinen esimerkki ryhmätoiminnan mallista on Vanhustyön keskusliiton Anu Janssonin *Ystäväpiiri -yhdessä elämyksiä arkeen*, joka on Vanhustyön keskusliiton Geriatrisen kuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankeen yksi osaprojekti (2006–2008). Projektin tarkoituksena oli pyrkiä parantamaan ikääntyneiden hyvinvointia ja torjua yksinäisyyttä. Projektin aikana koulutettiin ryhmäohjaajia, jotka mahdollistavat ystäväpiirin toiminnan jatkumisen ja monistumisen. (Jansson 2009: 8–9.)

Projektiraportissa (2006–2008) *Ystäväpiiri -yhdessä elämyksiä arkeen* ryhmätoiminnassa, on vanhusryhmien toiminnasta ja sisällöstä ryhmätoiminnan kannalta tärkeää tietoa, joka antaa kuvaa ryhmätoiminnan rakenteesta. Ystäväpiirejä järjestetään hyvin erilaisille ryhmille, minkä vuoksi ystäväpiiriin ryhmäläiset haastatellaan erikseen. Ryhmään otetaan korkeintaan kahdeksan henkilöä. Haastattelussa kerrotaan ryhmän tavoitteet ja kerätään tietoa ryhmään osallistuvista henkilöistä. Näin saadaan selville ryhmäläisten toiveita ja mielenkiinnon kohteita. Ystäväpiiri on tarkoitettu yksinäisille ihmisille, jotka kokevat yksinäisyyden tunnetta. Yksinäisyyden kokemusta jaetaan ryhmässä puhumalla. Ohjaajan tavoitteena on mahdollistaa ryhmäläisten välinen vuorovaikutus. (Jansson 2009: 26–27.)

Ystäväpiiri -yhdessä ryhmätoiminta voidaan räätälöidä esimerkiksi muistisairaille yksinäisille ihmisille. Ohjaajien rooli on muistisairaiden ryhmässä korostunut, koska ryhmässä on oma-aloitteisuus ja itseohjautuvuus vähäistä, mikä selittyy muistisairaudella. Ryhmärakenne alkaa kahvittelulla, jossa ryhmäläisten annetaan mahdollisuus kertoa vuorollaan kuulumiset. Ryhmätoiminnassa käytetyt menetelmät ovat apuna keskustelulle yksinäisyydestä; esimerkiksi postikortit, käden taidot ja musiikki. Ryhmän erityisyys näkyy myös siinä, että ryhmäläiselle annetaan seuraavaa kertaa varten muistilap-

pu, missä on kokoontumispaikka ja aika. Tässä tapahtuu myös ryhmän päättäminen ja valmistellaan kotiin lähtö. (Jansson 2009: 48–49.)

Toinen esimerkki ryhmätoiminnan mallista on, Asumispalvelusäätiö ASPAn Verkonprojektissa tuotettu opas *Vertaistoiminta kannattaa*. Ryhmän käynnistämisessä ja ryhmämallissa on olennaista ryhmän koostumus. Oppaassa on toiminnan kannalta tärkeitä yhdessä päätettäviä asioita, kuten ryhmän pelisäännöt ja ryhmän luonne, mikä pitää sisällään myös ryhmän tavoitteet. (Laatikainen 2012: 42–48.) Mielestämme jokaisen ryhmän omat toimintatavat tekevät ryhmästä omansa ja erityislaatuisensa. Tärkeää on myös, että ryhmätoiminnalla on jokin rakenne, mikä kuljettaa tapaamista.

Laatikainen (2012) kuvaa oppaassa *Vertaistoiminta kannattaa* ryhmätoiminnan rakennetta, seuraavalla tavalla. Ryhmätoiminta alkaa virittäytymisellä eli paikalleen asettautumisella. Virittäytymisen tarkoituksena on vaihtaa kuulumisia ja rauhoittua sekä aloittaa yhteinen aloitusvaiheen toiminnallinen harjoitus. Keskivaiheessa on teeman käsittely tai yhteisesti sovittu tekeminen, mihin vertaistukiryhmä perustuu. Lopussa tapahtuu ryhmän sulkeminen, missä ihminen tulee kuulluksi ennen ryhmästä pois lähtöä. Ryhmäläisellä on mahdollisuus, vaikka yhdellä sanalla tai lauseella kuvata olotilaansa vapaamuotoisesti. (Laatikainen 2012: 42–48.)

Ryhmämallin kannalta myös virittäytymisen käsite on tärkeä. Kopakkalan mukaan (2011), virittäytyminen on keskittymistä ja valmistautumista, mutta se ei tarkoita sisäänpäin kääntymistä vaan enemmänkin sopivaa mielen -ja kehontilaan asettumista jotakin tulevaa varten. Virittäytymisessä on kaksi tasoa. Ensimmäinen on yleinen taso, joka on turvallista läsnäoloa, positiivista ja energistä tunnetta. Toisessa tasossa virittäytyään tarvittavaan rooliin. Ryhmämallin kannalta on oleellista ryhmän ohjaajan tehtävät miten toiminnallisilla menetelmillä voidaan lisätä ryhmän jäsenten virittyneisyyttä. Ohjaajan rooliin kuuluu myös virittäytyminen kyseiseen tapahtumaan, jotta ryhmätoiminta etenee hyvin. (Kopakkala 2011: 112–116.)

Kolmas esimerkki on Suomen mielenterveysseuran julkaisu Voimaannuttavaa vertaistukea kriisitilanteissa ”*Kyllä me yhdessä selvitään.*” Suomen mielenterveysseuran ryhmiin osallistujat valitaan ohjaajien tekemien haastattelujen perusteella. Ryhmä aloitetaan siten, että alussa käydään läpi millaisessa tilanteessa kukin ryhmään osallistuja on tullut ryhmään. Puolesta välissä tapaamista siirrytään pohtimaan kunkin jäsenen

omaa jaksamista ja lopuksi mietitään miten selvittää eteenpäin. (Suomen mielenterveysseura 2010: 9–13.)

Ryhmämallin neljäs esimerkki on Kopakkalan (2011) toiminnallista ryhmätyöskentelyä kuvaava nelivaiheinen rakenne, teoksesta *Porukka, jengi, tiimi*. Nelivaiheisen rakenteen toiminnan kehää käytetään työnohjauksessa ja psykodraamassa. Myös monissa muissa ryhmätilanteissa toistuvat samat vaiheet. Ryhmätoiminta alkaa virittäytymisellä, joka lisää yleistä turvallisuutta ja tuo aktiivista läsnäoloa ryhmässä. Rutiinit käsitellään aina ryhmän aloituksen yhteydessä kuten muutamalla sanalla aloituksessa kuulumiset. Toiminta on jonkinlainen toimintaosuus. Tunneilmaisuus eli jakaminen, missä tunteet liittyvät toimintaan ja jokainen voi kertoa omista tunteistaan. Loppukeskustelu on vaihe missä älyllisesti keskustellaan toimintaosuudessa nähtyä, tehtyä, koettua asiaa tai tehtävää. Tämä on vaihe, jossa voidaan myös miettiä uusia ratkaisuja päähenkilön hyväksi. Tässä myös virittäydytään seuraavaan toimintaan. (Kopakkala 2011: 184–186.) Ryhmätoiminnan kannalta Kopakkalan (2011) mukaan ohjaajan tehtäviin kuuluu varmistaa ryhmätoiminnan kannalta tärkeät asiat, kuten ryhmän aikataulu ja kokoontumistila. (Kopakkala 2011: 112).

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Tarkoitus, tavoite ja opinnäytetyön kysymykset

Opinnäytetyön tarkoitus on kuvata Suvanto-ryhmän vertaistuen malli. Lisäksi tarkoituksena on saada tietoa siitä, millainen merkitys Suvanto-ryhmän toiminnalla on ryhmän jäsenille. Siten saadaan Suvanto -ryhmästä uutta tietoa, mitä Suvanto puolestaan voi käyttää hyväkseen kehittäessään ryhmätoimintaa yhdessä ryhmän jäsenten kanssa. Tiedon lähteenä käytetään ryhmän vetäjän haastattelua ja ryhmän toimintaan osallistuneiden tuottamia dokumentteja. Suvanto-ryhmästä ei ole aiemmin tehty mallia, joka sisältäisi ryhmätyöskentelyn rakenteen. Siksi tämä opinnäytetyö on erittäin mielenkiintoinen ja haastava.

Opinnäytetyön kysymykset ovat:

1. Mitä Suvanto-ryhmä vertaistukiryhmän mallin rakenne sisältää?
2. Mitä apua ryhmän jäsenet kokevat saavansa Suvanto-ryhmästä?

4.2 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössämme toteutettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta. Laadullisessa tutkimusotteessa pyritään kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on tyypillistä käyttää aineistosta keruumenetelmiä, jotka tuottavat tekstiä, tuovat tutkittavan näkökulman esiin ja joissa on aineistolähtöinen analyysi. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijalla ei ole ennako-olettamuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista eli lähtökohtana on hypoteesittomuus. Tämä ei estä kuitenkaan tutkijaa kehittämästä työhypoteeseja, jotka ovat eräänlaisia ennako-oletuksia tulevista analyysin tuloksista. Tutkijan asemassa keskeistä on luottamus. (Eskola – Suoranta 2000: 15–20; Helkama – Myllyniemi – Liebkind 2010: 41–42.) Tutkimusmenetelmä oli tapaustutkimus eli Case-tutkimus. Tapaustutkimuksessa tyypillisenä piirteenä pidetään, että kohteena ovat yksilö tai yhteisö tietyssä ympäristössä ja rajattu asia. Aineistoa kerätään usealla eri metodilla, joita voivat olla haastattelu, dokumentit ja havainnointi. (Kananen 2013: 54; Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2010: 134–135.)

Laadulliseen tutkimusotteeseen päädyttiin siksi, että haluttiin saada mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta ilmiöstä eli Suvanto-ryhmän ryhmämallin rakenteesta. Tapaustutkimus valittiin, koska se antoi mahdollisuuden käyttää opinnäytetyössä useita eri metodeja. Ryhmämallin rakenteen selvittämiseksi haastateltiin yhtä henkilöä. Haastateltavalla oli keskeinen merkitys ryhmämallin kehittäjänä. Dokumenttien avulla selvitettiin, mitä apua ryhmän jäsenet kokivat saavansa Suvanto-ryhmästä. Ryhmän jäsenten merkityksiä avun saannista tuodaan työssä esiin suorina lainauksina. Lisäksi toinen opinnäytetyön tekijöistä oli ollut työharjoittelussa Suvannossa ja päässyt osallistumaan ryhmään työharjoittelun aikana. Tämä hyödytti ryhmämallin rakenteen selvittämisessä.

4.3 Luvat opinnäytetyötä varten

Alun perin tarkoitus oli päästä tutkimaan Suvanto-ryhmän mallia havainnoimalla ja haastatteleamalla. Haimme tutkimuslupaa Helsingin sosiaalivirastolta ja samaan aikaan Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus yhdistyivät. Tämän vuoksi lupakäsittely viivästyi ja lupamenettelyt muuttuivat SOTE-organisaatiossa. Tutkimuslupa olisi uuden ohjeistuksen mukaan tarvinnut eettisen toimikunnan käsittelyn. Tähän ei kuitenkaan ollut mahdollisuutta, koska tutkimuslupien saaminen olisi vienyt niin paljon aikaa. Hakuprosessia ei tästä syystä käynnistetty. Vastoinkäymisistä huolimatta opinnäytetyön aihetta ei haluttu hylätä. Ohjaavan opettajan ja työelämän yhteistyökumppanin kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen opinnäytetyötä varten laadittiin uusi tutkimussuunnitelma. Uuden tutkimussuunnitelman mukaisesti haastateltiin Suvanto-ryhmän vetäjä. Suvanto-ryhmästä ei ole tehty strukturoitua ryhmätoiminnan mallin rakennetta.

Tutkimuslupa anottiin Suvannon hallitukselta, ja se myönnettiin 13.12.2012. Tutkimusluvassa selvitettiin opinnäytetyön aihe ja tutkimussuunnitelma. Yhdessä koulun ja työelämänyhteistyökumppanin kanssa solmittiin opinnäytetyön sopimus, missä on määriteltä opinnäytetyön tarkoitus, aikataulu, vastuunjako ja muut käytännön asiat. Suvannon myöntämä kirjallinen tutkimuslupa piti sisällään kaiken Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan dokumenttien tutkimisen. Dokumentit olivat päiväkirja, luovan toiminnan tuotokset, niin kutsutut lakanat, alkuhaastattelut ja väliarviointit. Haastattelun nauhoituksesta oli hyvä sopia haastateltavan kanssa etukäteen. (Eskola – Suoranta 2000: 89.) Olimme etukäteen sopineet haastateltavan kanssa, että haastattelu nauhoitetaan. Ennen haastattelua 6.3.2013 Suvanto-ryhmän ohjaaja allekirjoitti haastatteluluvan. (Liite 1).

4.4 Aineiston keruu

4.4.1 Haastattelu

Haastateltu ryhmän vetäjä oli ollut kehittämässä ryhmätoiminnan mallia ja toimi myös ohjaajana ryhmässä. Tämän vuoksi ryhmän vetäjä itse pystyi parhaiten kuvailemaan Suvanto-ryhmän tapahtumia ja kulkua, toisin sanoen mallin rakenteen muodostumista. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan on tärkeää, että henkilö, jolta tietoa kerätään,

tietää tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon ja hänellä on kokemusta asiasta. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 85.)

Haastattelumuodoista valittiin teemahaastattelu, koska haastattelun aihepiirit eli teema-alueet olivat jo tekijöiden tiedossa. Tavoitteena oli saada etukäteen valittujen teemojen kautta tietoa Suvanto-ryhmän mallista. Teemahaastattelun lomakkeen kysymykset suunniteltiin siten, että saataisiin vastaus ensimmäiseen opinnäytetyön kysymykseen. Mitä Suvanto-ryhmä vertaistukiryhmän mallin rakenne sisältää? Teemahaastattelussa teemat ja niihin liittyvät kysymykset valitaan niin, että niiden mukaan edetään haastattelussa vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. (Metsämuuronen 2008: 39). Ryhmän vetäjän teemahaastattelussa edettiin edellä mainitulla tavalla. Opinnäytetyötä varten tehtiin puolistrukturoitu teemahaastattelulomake, joka sisälsi seitsemän pääteemaa ja niihin tarkentavat alakysymykset. (Liite 2).

Tapaaminen sovittiin Suvannon toimistolle, mikä mahdollisti rauhallisen haastattelutilanteen. Ohjaajan haastattelu tehtiin 6.3.2013. Työnjako haastattelua varten suunniteltiin ennalta. Toinen opinnäytetyön tekijöistä vastasi nauhoituksesta ja toinen haastatteli ohjaajan, mikä piti tilanteen selkeänä. Näin vältettiin myös mahdolliset turhat sekaannukset haastattelussa. Ennen nauhoitusta tehtiin muutama niin kutsuttu lämmittelykysymys aiheesta. Näin pyrittiin luomaan mahdollisimman rento ja luotettava ilmapiiri haastattelun ajaksi. Teemahaastattelu eteni haastattelurungon mukaisesti ja haastattelu kesti noin tunnin. Haastattelun lopussa tehtiin useita tarkentavia kysymyksiä. Haastattelussa jo aiemmin kysytyihin asioihin palattiin uudelleen, jotta Suvanto-ryhmän mallista saatiin tarkennusta ja lisätietoa. Teemahaastattelussa on tyypillistä edetä keskeisten etukäteen suunniteltujen teemojen mukaisesti ja tehdä tarkentavia lisäkysymyksiä. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 75.) Nauhurilla tehty äänitys tallennettiin muistitikulle. Muistitikku säilytettiin lukitussa kaapissa toisen opinnäytetyön tekijän kotona.

4.4.2 Dokumentit

Haastattelun jälkeen sovittiin, että Suvanto-ryhmän valmis aineisto (dokumentit) annetaan opinnäytetyön tekijöiden käyttöön. Eteneminen tapahtui uuden suunnitelman mukaisesti. Tarkoituksena oli dokumenttien avulla selvittää, mitä apua ryhmän jäsenet kokevat saavansa Suvanto-ryhmästä, mikä oli toinen asetettu opinnäytetyön kysymys. Tutkimus tehtiin aineistolähtöisesti, jolloin myös tutkimuksen pääpaino on aineistossa. Tutkimuksessa käytetyt menetelmät kuvaillaan ja selitetään niin, että lukijat pystyvät

arvioimaan menetelmien ja niiden avulla saatujen aineistojen asianmukaisuutta sekä tulosten luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2010: 261.) Aineiston keruun menetelmissä yksityisillä dokumenteilla tarkoitetaan esimerkiksi puheita, kirjeitä, päiväkirjoja, muistelmia ja sopimuksia. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 84). Suvanto-ryhmän aineistoon tutustuttiin Suvannon toimistolla 3.4.2013.

Suvanto-ryhmän dokumenttien aineisto tallennettiin valokuvaamalla. Dokumenteista löytyi kolmesta ryhmän jäsenestä tehdyt alku- ja väliarviointia koskevat haastattelulomakkeet. Työhön valittiin kaikkien kolmen henkilön dokumentit. Kyseisiä dokumentteja valokuvattiin yhteensä kuusi kappaletta (7 kuvaa). Suvanto-ryhmän päiväkirja käytiin läpi. Siihen ryhmän jäsenet olivat kirjoittaneet tuntemuksiaan ryhmän päätyttyä. Päiväkirjan kirjoituksista etsittiin opinnäytetyöhön sopivia ilmiöitä, jotka kuvattiin aineistoon. Dokumentit ovat ajalta 6.5.2010 – 3.4.2013. Päiväkirjasta valokuvattiin kaksitoista sivua (12 kuvaa). Päiväkirjasta kerättiin muistiin ja kirjoitettiin paperille ne toiminnalliset menetelmät, joita ryhmässä oli käytetty. Eri teemoja löytyi yksitoista. Niitä olivat esimerkiksi tunnekortit, musiikki, jumppa ja muistelut. Lisäksi aineisto sisälsi kaksi ryhmässä toiminnallisena menetelmänä kuvitettua lakanaa, jotka olivat täynnä ryhmän jäsenten tekemiä kuvituksia ja kirjoituksia (17 kuvaa). Nämä kuvaavat vertaistukiryhmän jäsenten tunteita. Aineisto kuvattiin niiltä osin, joilla oli merkitystä sen kannalta mitä apua ryhmän jäsenet ovat kokeneet saaneensa Suvanto-ryhmästä. Aineisto sisälsi yhteensä 36 kuvaa.

4.5 Aineiston analyysi

Kanasen (2008) mukaan aineistolähtöisessä analyysissä edetään yksittäisestä yleiseen, eli teoreettiset käsitteet luodaan aineistosta. (Kananen 2008: 90). Aineisto järjestettiin sellaiseen muotoon, että analyysi oli mahdollinen. Analyysitapana on aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoitteena oli rakentaa systemaattinen, kattava ja tiivistetty kuvaus tutkittavasta ilmiöstä, joka oli kolmivaiheinen prosessi. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe oli pelkistäminen eli redusointi, toinen vaihe oli ryhmittely eli klusterointi ja kolmas vaihe oli teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108–113.) Sisällönanalyseja tehtiin kaksi, yksi haastattelusta ja toinen dokumenteista.

4.5.1 Haastattelun aineiston analyysi

Haastattelu kuunneltiin, kun se oli tehty, minkä jälkeen se kirjoitettiin puhtaaksi sana sanalta eli litteroitiin. Aineisto oli vielä tuoreessa muistissa, mikä helpotti osaltaan analyysin tekoa. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 141–143.) Haastatteluteksti luettiin läpi useita kertoja. Tekstistä alkoi erottua ryhmätoiminnan rakenteen osia. Oleellista on tuntee tekstin sisältö hyvin, se auttaa ymmärtämään analyysin tekoa. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 141–143.) Tässä vaiheessa alkoi käydä selväksi, että haastatteluaineisto on riittävän laaja ja tutkimuskysymykseen on saatavissa vastaus.

Analyysissa oli luonnollista käyttää apuna teemahaastattelun kysymyksiä, koska teemahaastattelun seitsemästä kysymyksestä saattoi olettaa saavan vastauksia ryhmätoiminnan rakenteeseen ja runkoon. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan mikäli aineisto on kerätty teemahaastattelun avulla, on aineiston pilkkominen melko helppoa, koska haastattelun teemat muodostavat jo itsessään jäsenyyksen aineistoon. Aineiston litteroinnista siirrytään aineiston koodaukseen. Koodaus eli luokittelu tarkoittaa sitä, että aineisto jaetaan pienempiin osiin, näin aineisto käydään järjestelmällisesti läpi. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 92–93.) Word-ohjelmalla litteroidusta haastattelusta koodattiin kahdeksan teemaa eri väreillä. Teemat olivat ryhmään tulo, ryhmän aloitus, ryhmän keskivaihe, ryhmän lopetus, ryhmän jälkeen, vertaistuki ryhmän ohjaajat ja ympäristö. Jokaiselle teemalle tehtiin oma apupaperi, mihin siirrettiin kyseisen teeman värin teksti. Näin aineiston sai tiivistettyä helpommin käsiteltävään muotoon.

Analyysin seuraava vaihe oli ryhmittely. Jokaisen erillisen teeman apupaperi käsiteltiin erikseen tarkan lukemisen jälkeen. Jokainen tiivistetty teema-alue merkittiin tekstiin numeroin, tarkoituksena etsiä tekstistä samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan aineiston ryhmittely eli klusterointi on samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavien käsitteiden etsimistä. Käsitteet yhdistetään luokiksi ja nimetään sisältöä kuvaavilla käsitteillä. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108–113.) Jokaisesta teema-alueesta ryhmiteltiin alateemoja, jokainen alateema kuvasi kyseisen osa-alueen sisältöä tarkemmin. Taulukossa 1 kuvataan aineiston ryhmittelyä.

Taulukko 1. Aineiston ryhmittely. Pelkistetty ilmaus ja alateemat.

Pelkistetty ilmaus	Alateema
Tullaan aina sovitusti etukäteen ja aina haastattelujen kautta tämä siksi, että ryhmä niin kuin etukäteen arvioidaan esimerkiksi kognitiivinen tasomielenterveys ongelmat ja muut jo siinä ensivaiheessa. Haastattelujen kautta, esihaastattelujen se on niin kuin kukaan ei tuu ilman niitä.	Alkuhaastattelu
Etukäteen arvioidaan esimerkiksi kognitiivisen taso mielenterveyden ongelmat ja muut jo ensivaiheessa. On se kyllä jos ei niin kuin pysty kommunikoimaan tota normaalilla niin sanotulla tasolla tai psykoottisuutta tai joku tämmöinen este vaikka mania päällä. Niin niin tota ei. Joka estää kun on ajateltava kuitenkin ryhmän kokonaistoimintaa. Ja sitä, että tämä ihminen saa sitä ryhmältä jotakin, hän ei ymmärrä missä ollaan ja mitä puhutaan, se ei ni täyty tää ryhmän tarkoitus.	Soveltuvuus ryhmään
Säännöt ja normit ryhmässä yleisistä säännöistä toivotaan, että ihmiset ilmoittaa jos ei pääse, koska jossain vaiheessa hyvin hektisiä tilanteita on ollut koska elämästä ja kuolemasta kysymys. Jos ei tuu ja ei ole ilmoittanut siellä myös ryhmäläisten on todella ollut huolissaan ja peloissaan koska ei ole tiedetty että onko tää asianomainen henkilö surmattu. Että puhutaan niin kuin semmoisista asioista.	Säännöt ja normit ryhmässä

Seuraava vaihe oli aineiston käsitteellistäminen eli abstrahointi. Tässä yhdistimme alateemat yläteemoihin. Työn yläteemoiksi muodostuivat kahdeksan jo aiemmin mainittua teemaa, jotka muodostivat ryhmätoiminnan rakennetta. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan käsitteellistämistä jatketaan yhdistelemällä luokituksia niin kauan kuin se aineiston näkökulmasta on mahdollista. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108–113.) Yläteemoja yhdistämällä muodostui pääteema, joka on Suvanto-ryhmän malli. Taulukossa 2 kuvataan esimerkin avulla aineiston käsitteellistämistä.

Taulukko 2. Aineiston käsitteellistäminen. Alateema - yläteema - pääteema.

Alateema	Yläteema	Pääteema
Alkuhaastattelu	Ryhmään tulo	Suvanto-ryhmän malli
Soveltuvuus ryhmään		
Säännöt ja normit ryhmässä		

4.5.2 Dokumenttien sisällönanalyysi

Opinnäytetyön toisen kysymyksen vastauksen saamiseksi aineistosta kerättiin opinnäytetyön kysymykseen liittyvää dokumentteja. Kanasen (2008) mukaan on hyvä tietää, tai ainakin aavistella, mitä aineistosta etsitään. (Kananen 2008: 88). Suvanto-ryhmän valmiista aineistosta tehtiin ensin sisällön lajittelu eli koodaus Word-ohjelman värien avulla. Sen tarkoituksena oli järjestää tietoa uudelleen. Koodauksessa on kyse pelkästä tekniikasta, jolla aineistoa käsitellään ymmärrettävään muotoon. (Kananen 2008: 89). Aineistosta käytettiin tulohaastattelu- ja väliarviointilomakkeita, jotta saadaan selville mitä apua ryhmän jäsenet kokivat saavansa Suvanto-ryhmästä. Tulohaastattelulomakkeista käytettiin kysymystä: Asiakkaan omat odotukset ryhmältä? Väliarviointilomakkeista käytettiin kysymyksiä: Onko ryhmässä toimiminen muuttanut elämäni ja miten?

Päiväkirjasta oli kuvattu tutkimuskysymykseen vastaavia ryhmän jäsenten kirjoituksia, jotka tulostettiin paperille ja luettiin. Lisäksi aineisto sisälsi valokuvia lakanoiden kuvista ja teksteistä. Valokuvat tulostettiin paperille, minkä jälkeen tarkasteltiin valokuvissa näkyvien lauseiden ja kuvien sisältöä. Tässä vaiheessa ei koodattu päiväkirjan ja lakanoiden aineistoa sen pidemmälle. Tekijöillä oli käsitys, että edellä mainittuja aineistoja käytetään työssä myöhemmin. Koodaus on jokaisen tutkijan oma luomus ja koodaus-tapa riippuu kustakin tutkijasta. (Kananen 2008: 89).

Eteneminen tapahtui Wordin tekstinkäsittelyohjelman värien avulla aineiston ryhmittelyyn eli klusterointiin. Aineiston tulohaastattelu- ja väliarviointilomakkeet merkittiin siten, että samankaltaiset ilmiöt merkittiin samanvärisellä tekstillä, minkä jälkeen aineisto luokiteltiin väreittäin. Tässä ryhmittelyn vaiheessa liitettiin yhteen päiväkirjan ja lakanan valokuvista saatua aineistoa. Tämän jälkeen tulohaastattelu- ja väliarviointilomakkeiden aineiston luokiteltiin uudestaan. Edellä mainitut dokumentit haluttiin liittää aineiston ryhmittelyvaiheessa, koska valokuvien dokumenteista nousivat tunteet hyvin voimakkaasti esiin. Samaa tarkoittavat käsitteet ryhmiteltiin alateemoiksi ja alateemat nimettiin sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Taulukossa 3 kuvataan esimerkin avulla aineiston ryhmittelyä.

Taulukko 3. Aineiston ryhmittely. Pelkistetty ilmaus ja alateemat.

Pelkistetty ilmaus	Alateema
Toivoo voivansa puhua ongelmista avoimesti muiden samaa kokeneiden kanssa.	Samankaltaiset elämäntilanteet
Kuulee muitakin tarinoita ryhmäläisiltä.	Keskinäinen vuorovaikutus
On ollut kiva tulla ryhmään ja jakaa asioita, joita ei voi kertoa muille.	Kokemusten jakaminen
Vertaistukea ja helpotusta elämään uusien näkökulmien löytämistä helpotusta muutokseen.	Elämän muutos

Käsitteellistämisen vaiheessa yhdistetään käsitteitä ja näin saadaan vastaus tutkimustehtävään. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 112–113.) Taulukossa 4 kuvataan alateemojen yhdistämistä yläteemoiksi, joista muodostui yksi pääteema.

Taulukko 4. Aineiston käsitteellistäminen. Alateema - yläteema - pääteema.

Alateema	Yläteema	Pääteema
Samankaltaiset elämäntilanteet	Vertaistuki	Suvanto-ryhmän merkitykset ryhmän jäsenille
Keskinäinen vuorovaikutus		
Kokemusten jakaminen		
Elämän muutos		

5 Tulokset

5.1 Suvanto-ryhmän malli

5.1.1 Ryhmään tulo

Ensimmäinen yläteema on ryhmään tulo (Taulukko 1). Käsityksemme mukaan Suvanto-ryhmään tulo edellyttää omakohtaista kokemusta kaltoinkohtelusta. Alkuhaastattelu toimii ryhmään tulon ensimmäisenä vaiheena, missä arvioidaan haastateltavan soveltuvuutta Suvanto-ryhmään. Suvanto-ryhmän toimintaa ohjaavat säännöt ja normit.

Taulukko 1. Ryhmään tulo ja sen alateemat.

Yläteema	Alateema
Ryhmään tulo	Alkuhaastattelu
	Soveltuvuus ryhmään
	Säännöt ja normit ryhmässä

Ensimmäinen alateema on alkuhaastattelu, mikä on edellytyksenä ryhmään tulolle. Alkuhaastattelussa arvioidaan ihmisen psyykinen ja kognitiivinen taso sekä käydään läpi muut ensivaiheen tärkeät asiat. Nämä edellä mainitut asiat tuli ilmi ryhmän vetäjän haastattelusta.

Haastattelujen kautta, esihaastattelujen se on niin kuin kukaan ei tuu ilman niitä.

Soveltuvuus ryhmään edellyttää ryhmään tulijalta, että hän pystyy kommunikoimaan normaalilla tasolla. Haastateltavan tulisi itse saada ryhmältä jotain ja ymmärtää ryhmän tarkoitus. Esteenä ryhmään tuloon voi olla mielenterveyden ongelmat ja/tai kognitiivinen hauraus. Haastateltava kertoo tietyistä edellytyksistä ja esteistä ryhmän jäsenen tulolle Suvanto-ryhmään.

On se kyllä jos ei niin kuin pysty kommunikoimaan tota normaalilla niin sanotulla tasolla tai psykoottisuutta tai joku tämmöinen este vaikka mania päällä.

Säännöt ja normit ryhmässä selkeyttävät ryhmän toimintaa ja luovat yleistä turvallisuutta ryhmässä. Suvanto-ryhmän säännöissä toivotaan ryhmän jäsenen aina etukäteen ilmoittavan ohjaajalle, jos hän ei pääse osallistumaan ryhmään. Ryhmän jäsenet saattavat alkaa miettiä, mitä poisjääneelle ryhmän jäsenelle on tapahtunut, ja tämä nostaa esimerkiksi pelon tunteita esille. Haastateltava perustelee miksi sääntöjä ja normeja tulisi noudattaa.

Jos ei tuu ja ei ole ilmoittanut siellä myös ryhmäläisten on todella ollut huolissaan ja peloissaan, koska ei ole tiedetty että onko tää asianomainen henkilö surmattu. Että puhutaan niin kuin semmoisista asioista.

5.1.2 Ryhmän aloitus

Yläteema ryhmän aloitus on ensimmäinen vaihe ryhmätoiminnan rakenteessa (Taulukko 2). Alateemoja saatiin haastattelun perusteella yhdeksän. Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan aloitus käynnistyy kahvittelulla ja virittäytymisellä ryhmätoimintaan. Tämän jälkeen seuraa aloituksessa erilaisia vaiheita sen mukaan, onko tullut uusia jäseniä tai muutoksia aikatauluihin. Aloitusvaihe sisältää aina kuulumiskierroksen ja teeman.

Taulukko 2. Ryhmän aloitus ja sen alateemat.

Yläteema	Alateemat
Ryhmän aloitus	Kahvittelu
	Virittäytyminen
	Uusi ryhmän jäsen
	Säännöt ja normit
	Tapaamiset ja aikataulu
	Menetelmät
	Kuulumiskierros
	Havainnot ja toimenpiteet
	Teema

Ryhmätoiminta aloitetaan aina kahvittelulla, jossa tarjottavana on suolaista ja makeaa syötävää. Ryhmätoimintaan virittäytyminen on alkanut tervehdyksinä sekä halauksina, jotka ovat rutiineja ja toistuvat aina ryhmätoiminnan alussa. Virittäytyminen tapahtuu myös kahvikupin äärellä, jolloin keskustellaan arkipäivän mukavista ja iloisista asioista.

Tätä vaihetta ohjaa selkeä struktuuri, mutta ohjaajan tulee aistia sopiva hetki ryhmän viemiseksi eteenpäin.

Tässä niinku käytettävä aika paljon intuitiota ja herkkyyttä, että toki meillä on niinku selkee struktuuri, mut tää on semmonen jännä juttu, että täytyy vaan olla herkillään sen tunnetason kanssa ja katsoo haluuko ne ihmiset jostain syystä nyt tota pitempää tota kahvitella ja puhuu niinku näistä arkipäivän mukavista asioista. Et joku joskus sanookin niinku ei puhuta tähän mistään ikävästä.

Suvanto-ryhmässä uusi jäsen esittäytyy kuulumiskierroksen viimeisenä. Hän kertoo itsestään, mitä haluaa tai ei kerro mitään.

Säännöt ja normit ohjaavat ryhmätoimintaa. Ryhmässä pyritään aina pitämään puheenvuoroista kiinni. Hyvin tärkeää on, että ryhmän jäsen ilmoittaa poissaolostaan ohjaajalle. Ryhmän tapaamiset ja aikalaulut ovat ennalta suunniteltuja. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa ja ryhmän kokoontumisaika on kaksi tuntia. Ryhmätoiminta jakautuu niin, että aktiivinen aika on puolitoista tuntia ja ryhmän lopettelu noin puoli tuntia. Ryhmätoiminta tapahtuu kevät ja syyslukukaudella, kesällä on tauko. Kevätkausi päättyy kesäretkeen ja syyskausi päättyy joulupäivälliseen. Haastateltava puhuu tietyistä rituaaleista, jotka toistuvat ryhmätoiminnassa vuoden aikana.

Ne on tietyt rituaalit, ja meillä on aina kauden päättäjäinen, se on jouluna. Joulupäivällinen ja keväällä sitten kevät tai kesäretki.

Ryhmässä käytetään eri menetelmiä, yksi näistä on tunnekortit, joita voidaan käyttää ryhmätoiminnan alussa tai lopussa. Kuulumiskierros kuuluu aina osana ryhmätoiminnan alkuvaiheeseen. Kuulumiskierroksen aikana ohjaajat tekevät havaintoja ryhmän jäsenten tilasta. Haastateltava pitää kuulumiskierrosta erittäin tärkeänä ryhmätoiminnan vaiheena.

Kuulumis kierroksella. Jaa nää repeemiset siinä tavallaan siinä kuulumiskierroksen aikana, tai sit myöhemmin. ...eli mitä kuuluu ja siinävaiheessa esimerkiksi minä teen havaintoja ja muistiinpanoja ja sovitaan siitä tarvitaanko toiminpiteitä.

Tämän jälkeen alkaa varsinainen ennalta sovittu päivän tema, joka liittyy kaltoinkohteluun. Haastateltava kertoo maisemakorteista esimerkin, kuinka niitä voi käyttää teemanä ryhmätoiminnassa. Maisemakorttien avulla keskustelun voi aloittaa lempiväreistä,

josta keskustelu syventyy esimerkiksi siihen, mitä merkitystä eriväreillä on ryhmän jäsenille. Väreistä keskustelemalla päästään tunteiden käsittely tasolle.

5.1.3 Ryhmän keskivaihe

Ryhmän keskivaihe käynnistyy toiminnallisilla menetelmillä, jotka ovat luovia toimintoja (Taulukko 3). Menetelmien avulla on tarkoitus tunnistaa omia tunnetiloja ja antaa keinoja tunteiden hallitsemiseen.

Taulukko 3. Ryhmän keskivaihe ja sen alateemat

Yläteema	Alateema
Ryhmän keskivaihe	Toiminnalliset menetelmät
	Tunteiden tunnistaminen ja havaitseminen
	Tunteiden hallinta ja keinot
	Teemaan palauttaminen

Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan keskivaiheeseen kuuluvat toiminnalliset menetelmät: esimerkiksi tunnekortit, runot, musiikki ja kuvat. Haastateltava kuvaa, kuinka tunnetason ongelmia voidaan käsitellä erilaisilla luovilla menetelmillä.

Käytetään runoja, musiikkia, kuvia, tunnekortit ovat aika tärkeitä koska nää on tunnetason ongelmia.

Tunteiden tunnistaminen ja havaitseminen on merkittävä asia ryhmän jäsenelle. Erilaiset menetelmät auttavat ryhmän jäseniä puhumaan tunteistaan. Menetelmiä harjoitellaan ryhmässä yhdessä, kertoo haastateltava.

Koska ... se on oikeistaan mun mielestä se tunteiden havaitseminen tunnistaminen yks isompia asioita meidän ryhmässä.

Tunteiden hallinta ja keinot ovat osa tunteiden käsittelyä, siinä pyritään tunnetilojen tasaantumiseen, jota haastateltava kuvaa maadoittamiseksi.

Pyritään maadoittamaan, jollainlailla. pyritään tää tunnekuuhu saamaan niin kuin pois niin kuin laantumaan ja tilanne...

Teeman palauttaminen on ohjaajan vastuulla, jos keskustelu menee teema-alueen ulkopuolelle, ohjaaja palauttaa sen teemaan.

5.1.4 Ryhmän lopetus

Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan lopetus sisältää neljä alateemaa (Taulukko 4). Ryhmän sulkemisella tarkoitetaan ryhmän aikana tapahtuvia esimerkiksi tunnekuohuja, joista keskustellaan ja joita selvitetään kognitiivisella tasolla. Ryhmän lopetuksessa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä ja lopussa toistetaan samat turvalliset rituaalit. Tämä on virittäytymistä seuraavaan toimintaan eli kotiinlähtöön.

Taulukko 4. Ryhmän lopetus ja sen alateemat

Yläteema	Alateema
Ryhmän lopetus	Ryhmän sulkeminen
	Lopetus
	Menetelmät
	Rituaalit

Ryhmätoiminnan sulkeminen on osa ryhmätoiminnan lopetusvaihetta. Haastateltava kertoo, että ryhmässä tapahtuneet tunnekuohut käsitellään yhdessä ryhmän jäsenten ja ohjaajien kanssa.

...sen jälkeen se käsitellään aina, eli ketään ei niinku lasketa pois ei ketään ryhmäläistä ja sit selitetään et miks näin tapahtuu, miks tää ihminen käyttäytyy näin ja se voi olla sille asianomaiselle ihmisellekin hyvä ja tärkeä että..

Lopetusvaihe kestää noin puoli tuntia. Päiväkirjan kirjoittaminen on loppurituaali, joka sisältyy aina lopetusvaiheeseen. Jokainen ryhmän jäsen voi kirjoittaa tai piirtää kirjaan jonkin kommentin tai piirroksen, ilmaisutapa on vapaa. Tähän rituaaliin lopetetaan Suvanto-ryhmän ryhmätoiminta. Haastateltava kuvaa ryhmän sulkemista kirjankansien kiinni laittamisella.

Ajatuskirja, mieltelmäkirja johon sitten kukin saa kirjoittaa mitä haluaa. Ja se kiertää jokaisella ja tota sit kun viimeinen on sen tehnyt sit laitetaan kirjan kannet kiinni.

5.1.5 Ryhmän jälkeen

Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan jälkeen tapahtuvista toiminnoista saimme kuusi alateemaa (Taulukko 5). Alateema kotiinlähtö tarkoittaa sitä, että saatetaan ryhmän jäsenet turvallisesti kotimatalle. Alateemat väliarviointi ja interventiot toteutetaan tarvittaessa ryhmätoiminnan jälkeen. Väliarviointeja tehdään ryhmässä tarvittaessa, näin voidaan arvioida ryhmän jäsenen jatkamista tai lopettamista ryhmässä. Ryhmätoiminnan lopettaminen tapahtuu saattaen. Asia on ymmärretty tässä niin, että ryhmän jäsenen kanssa yhdessä mietitään uutta ryhmää tai muuta tahoa. Ryhmätoiminnan ulkopuolella olevat interventiot ovat tilanteita, jotka tapahtuvat ryhmätoiminnassa olevien ryhmäläisten kotona tai muualla. Ne ovat tämän vertaistukiryhmän ainutlaatuisuus, sillä Suvannon työntekijät työskentelevät myös ryhmän ulkopuolella ja auttavat koko perhettä tarvittaessa.

Taulukko 5. Ryhmätoiminnan jälkeen ja sen alateemat

Yläteema	Alateema
Ryhmän jälkeen	Ryhmästä kotiin lähtö
	Väliarviointi
	Ryhmässä lopettaminen
	Saattaen lopetus
	Interventiot
	Ryhmässä olo aika

Ryhmän jälkeen autetaan pukeutumisessa ja saatetaan ryhmän jäsen turvallisesti matkaan. Väliarvioinneilla ohjaajat arvioivat yhdessä ryhmäläisen kanssa mahdollista lopettamista ryhmässä, mikä tapahtuu saattaen. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan kanssa mietitään yhdessä uutta jatkopaikkaa. Haastateltava kertoo miten ryhmän jäsen saatetaan eteenpäin.

Myöskin se että oisko jo se aika siirtyä eteenpäin” ” mutta ajatuksena oli ja on että ihmisellä olisi aina sitten jokin jatkopaikka tai jatko mihin hän voi mennä. Eli saattaen tavallaan vaihdetaan.

Haastateltavan mukaan interventio voi toteutua käyntinä ryhmän jäsenen kotona tai ryhmän jälkeen tapahtuvana keskusteluna, jolloin ryhmän jäsen saa ohjausta ja neuvontaa tilanteeseensa.

No se tarkoittaa tää sikäli erikoinen tai erilainen ryhmä että tässä hän työskentely jatkuu myös ryhmän ulkopuolella. Vaikka tota intervention tota tän ihmisen kotiin väkivallan tekijän luokse.

5.1.6 Vertaistuki

Vertaistuki on Suvanto-ryhmän yläteema ja alateemat ovat vuorovaikutus ja luottamus (Taulukko 6). Suvanto-ryhmän jäsenet ovat kokeneet kaltoinkohtelua, mikä on yhdistävä tekijä ryhmässä. Ryhmän jäsenet jakavat omia kokemuksiaan kaltoinkohtelusta luottamuksellisessa ilmapiirissä toistensa kanssa.

Taulukko 6. Vertaistuki ja sen alateemat

Yläteema	Alateema
Vertaistuki	Vuorovaikutus
	Luottamus

Vuorovaikutus tapahtuu ryhmän jäsenten välillä kuuntelemalla ja jakamalla kokemuksia. Haastateltava kertoo, kuinka kahden ihmisen välillä syntyy yhteys, jota hän kutsuu vertaistuen ihmeeksi.

Eli mä käytän sellaista termiä kun vertaistuen ihme, et mä oon esimerkiksi joka kerta se on mulle ihan kun sellainen lapsen syntymä tai joku semmonen kun tulee kun mä nään sen kontaktin, joka syntyy kahden ihmisen välille. Kun tulee se ymmärrys, että hitsi mä tiedän miltä sust tuntuu. Se on jotain semmoista emmä voi sanoo ihan pyhäkskään sitä hetkeä kyl se oikeistaan on semmonen ihme.

Luottamus syntyy ryhmän jäsenten samankaltaisista kokemuksista ja tunteista. Haastateltavamme kertoo yhteisestä ymmärryksestä ja kuinka ihmiset on tarkoitettu toistensa yhteyteen. Tämä luottamuksellinen vuorovaikutus ja yhdessäolo ovat vertaistukea.

Kyllä luottamus tulee se ymmärrys ja et hitsi vieköön nyt joku tietää miltä musta tuntuu mä en oo yksin maailmassa. Ja se on hirveen arvokas kokemus ihmiselle joka, koska meidät ihmiset on kuitenkin tarkoitettu toistemme yhteyteen.

5.1.7 Ryhmän ohjaajat

Yläteema ryhmän ohjaajat muodostuu neljästä alateemasta. (Taulukko 7) Suvanto-ryhmässä on koulutetut ohjaajat. Ohjaajan roolit ovat merkittävässä osassa Suvanto-ryhmän toiminnassa. Ennen ryhmän aloitusta ohjaajien roolit ovat ennalta sovittuja. Ryhmässä on nimetty vastaava ohjaaja. Työnohjaus on tärkeä tuki ja antaa voimavaroja ryhmän ohjaajille.

Taulukko 7. Ryhmänohjaajat ja sen alateemat

Yläteema	Alateema
Ryhmänohjaajat	Ohjaajat
	Ohjaajan roolit
	Vastaava ohjaaja
	Työnohjaus

Alateema ohjaajat Suvanto-ryhmässä on kaksi ohjaajaa, jotka ohjaavat ryhmätoimintaa yhdessä. Haastateltava kertoo ohjaajien olevan sitoutuneita ryhmätoimintaan, joka ilmenee niin, että samat ohjaajat ovat toimineet Suvanto-ryhmässä vuosien ajan.

...löytyy innokkaat sitoutuneet ohjaajat ja koska tää on tällainen aihe johon täytyy olla aika sitoutunut että tätä ei voi tehdä ihan vasemmalla kädellä tai sitten näin että siihen täytyy olla sitoutunut ja ymmärtää sentään luonteen tän ryhmän luonteen erityisyys eli se että työskentely jatkuu myös ryhmän ulkopuolella.

Poikkeustilanteissa ryhmää voi ohjata yksi ohjaaja. Haastattelusta kävi ilmi, että ryhmää yksin voi ohjata ainoastaan pappi tai Suvannosta vastaava ohjaaja, sillä heillä on valmiudet siihen.

Jo kaks ohjaajaa on yleensä aina tota esimerkis ni poikkeustilanteissa mä voin olla yksin ja esimerkiksi tää meidän pappi voi olla yksin.

Ohjaajan roolit ovat suunniteltu etukäteen. Vastuu vuorossa oleva ohjaaja huolehtii ryhmätoiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta. Haastateltava puhuu turvallisuuden ketjusta, joka ei saa katketa koko ryhmätoiminnan aikana. Toinen ohjaajan rooli on toimia tarkkailijana, jolloin hän seuraa ryhmätoiminnan kulkua. Tästä ohjaajien työskentelyn kokonaisuudesta haastateltavan mukaan muodostuu turvallisuuden ketju.

..tota sit aina toinen ohjaaja on ollut tässä niin sanottu tämmöinen vastuussa tästä sisällöstä ei hän on sit valmistellut tän sisällön ja toisella on tavaltaan tämmöinen tarkkaileva rooli hän enemmän keskittyy sitten siihen.... Eli tää turvallisuuden ketjusta mä puhuin se ei saa katketa ja turvallisuuden ketju on aina niinkun sen vastuuhjaajalla.

Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnassa voi tulla yllättäviä tilanteita, joihin täytyy tarttua heti. Tällaisen tilanteen varalle on ennalta suunniteltu toimintamalli. Tarvittaessa otetaan yhteys Kinaporin koordinoimaan ohjaajaan ja viime kädessä vastuussa on Suvannon vastaava ohjaaja. Haastattelussa kävi ilmi, että Suvanto käyttää ikäihmisten väkivalta-työssä työväliseen turvasuunnitelmaa, jota voidaan hyödyntää myös Suvanto-ryhmän yllättävissä tilanteissa.

...tai ei ole muita sit se olen minä, joka ottaa sitten sen vastuun ja pyrkii rauhoittamaan tilanteen ja tekee sen toimintasuunnitelman siihen tota nopeen toimintasuunnitelman että mitä tehdään. Eli tämmöisen turvasuunnitelman ihan sama turvasuunnitelma mitä me käytetään tota asiakastyössä noin muutenkin väkivalta-työssä.

Työnohjaus nousee haastattelijan puheessa tärkeään rooliin. Haastattelusta kävi ilmi, että ohjaajat aina ryhmätoiminnan jälkeen purkavat yhdessä ryhmätoiminnan tapahtumien kulun ja omat tunteet.

5.1.8 Ympäristö

Ryhmätoiminnan onnistuminen vaatii hyvän turvallisen ympäristön, mihin on helppo tulla (Taulukko 8). Ympäristöllä on suuri merkitys ryhmätoiminnan onnistumiselle. Koontumispaikan tulee olla keskeisellä paikalla, eikä sen tulisi leimata ryhmässä kävijää.

Taulukko 8. Ympäristö ja sen alateemat

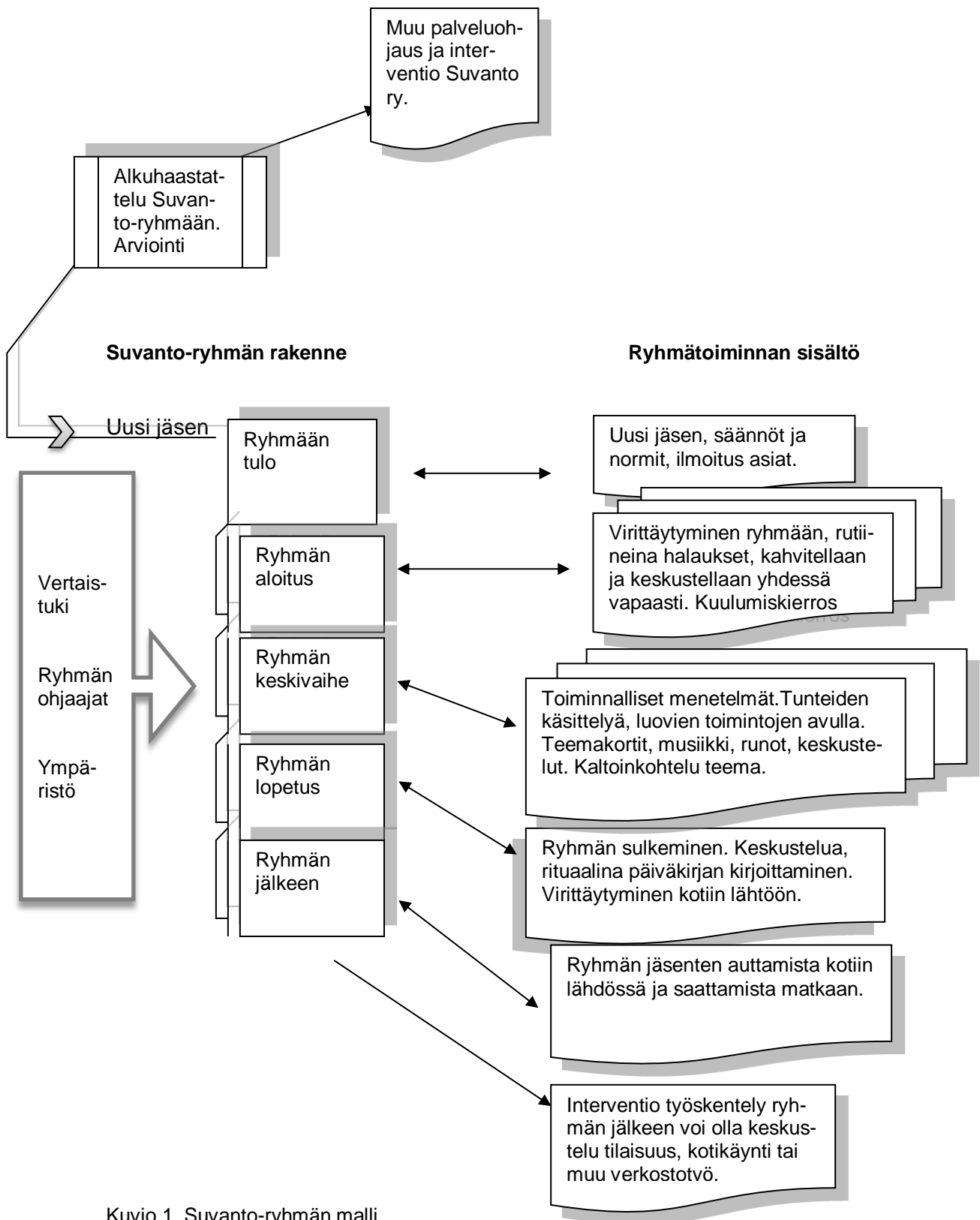
Yläteema	Alateema
Ympäristö	Kokoontumispaikka
	Integroituminen kokoontumispaikkaan

Alateemat kokoontumispaikka ja integroituminen liittyvät kiinteästi toisiinsa. Suvanto-ryhmä toimii palvelukeskuksen tiloissa ja tämä mahdollistaa ryhmän jäsenen integroi-

tumisen muuhun palvelukeskuksen toimintaan. Haastateltavamme kuvaa integroitumista yhden ryhmän jäsenen kohdalta seuraavalla tavalla.

Haluaisin vielä alleviivata yhden asian mistä sanonkin integraatio. Eli se että miks tota tää valikoitu sitten nää palvelukeskukset ja näin koska on paljon väkivalta syrjäyttää ihmisen eli eristää ihmisen. Ja tota palvelukeskuksessa on aika luontevaa sitten tota niin tällainen ihminen tutustuttaa muihin palveluihin meillä on oikein hienoja esimerkkejä siitä, miten täysin syrjäytynyt ihminen niin tota integroituu tän palvelukeskuksen toimintoihin ja niin että hänestä tuli jopa siellä niinkuin ässä.

5.2 Suvanto-ryhmän mallikaavio

Kuvio 1. Suvanto-ryhmän malli

5.3 Suvanto-ryhmän merkitys ryhmän jäsenille

5.3.1 Vertaistuki

Yläteema vertaistuki sisältää neljä alateemaa (Taulukko 9). Suvanto-ryhmä on vertaistukiryhmä, jossa kaikilla ryhmän jäsenillä on omakohtaisia kokemuksia kaltoinkohtelusta. Samankaltaiset elämäntilanteet kuuluvat tarinoina Suvanto-ryhmässä.

Taulukko 9. Vertaistuki ja sen alateemat.

Yläteema	Alateema
Vertaistuki	Samankaltaiset elämäntilanteet
	Keskinäinen vuorovaikutus
	Kokemusten jakaminen
	Elämän muutos

Ensimmäinen alateema on samankaltaiset elämäntilanteet. Suvanto-ryhmässä tämä näyttäytyy keskusteluna ryhmässä toisten ryhmän jäsenten kanssa. Ryhmässä pyritään puhumaan avoimesti kaltoinkohtelusta:

Toivoo voivansa puhua ongelmista avoimesti muiden samaa kokeneiden kanssa.

Kinaporin palvelukeskuksen ympäristö luo turvalliset olosuhteet vertaistukiryhmän toiminnalle. Turvallinen ympäristö on tärkeämpiä asioita ryhmätoiminnan onnistumisen ja vuorovaikutuksen syntymisen kannalta. Alateema keskinäinen vuorovaikutus näkyy vertaistukiryhmässä omia tarinoiden jakamisena:

Kuulee muitakin tarinoita ryhmäläisiltä.

Ryhmässä tapahtuu vuorovaikutusta kuuntelemalla ja jakamalla omia tarinoita ja kokemuksia. Seuraava ryhmänohjaajan suora lainaus kertoo vertaistuen toteutumisesta Suvanto-ryhmässä:

Olimme yhdessä jaoimme, annoimme ja saimme. ihana ryhmäkerta, puhuimme paljon peloista kuolemasta ja yhteisöllisyydestä!

Työskentelemme kummatkin vanhustyössä ja kohtaamme ikäihmisiä, jotka ovat kokeneet kaltoinkohtelua. Aiheesta puhuminen on erittäin vaikeaa ikäihmisen kanssa, koska usein he pyrkivät sivuuttamaan tai kieltämään asian. Kaltoinkohtelu on niin arka ja leimaava asia, joka tuottaa häpeän tunnetta ikäihmiselle. Omien kokemusten jakaminen muiden ryhmäläisten kesken on yksi vertaistuen tärkeimmistä asioista ryhmässä:

On ollut kiva tulla ryhmään ja jakaa asioita, joita ei voi kertoa muille.

On jälleen torstai ja tämä ihana mielen tyhjennys paikka, Kiitos Teille, että jaksoitte kuunnella minua.

Vertaistuki ilmenee myös elämänmuutoksena, tämä tarkoittaa sitä, että Suvanto-ryhmän jäsen saa apua myös ryhmässä vaikeisiin elämäntilanteisiin muilta ryhmän jäseniltä. Omien asioiden jakaminen ryhmäläisten kesken auttaa ikäihmistä löytämään uusia näkökulmia elämäänsä:

Vertaistukea ja helpotusta elämään uusien näkökulmien löytämistä helpotusta muutoksiin.

5.3.2 Psyykinen hyvinvointi

Yläteema psyykinen hyvinvointi sisältää kolme alateemaa (Taulukko 10). Psyykinen hyvinvointi näkyy mielialan paranemisena ja stressin lievittymisenä Suvanto-ryhmässä. Osallisuus on monelle ryhmän jäsenelle ollut voimaannuttava kokemus.

Taulukko 10. Psyykinen hyvinvointi ja sen alateemat.

Yläteema	Alateema
Psyykinen hyvinvointi	Mielialan paraneminen
	Stressin lievittyminen
	Osallisuus

Suvanto-ryhmässä psyykinen hyvinvointi näkyy ikäihmisissä rauhoittumisena ja stressin lievittymisenä:

Ryhmässä on hyvä rauhoittua

Ryhmä helpottaa paineita ja lievittää stressiä

Osallisuus merkitsee ryhmän jäsenille mukanaoloa, ja kuulumista Suvanto-ryhmään. Ryhmän jäsenten osallisuudella on vaikutusta heidän psyykkiseen hyvinvointiin. Joillekin ryhmän jäsenille Suvanto-ryhmä on ainut paikka osallisuuden kokemukselle:

Tuonut lisää sisältöä elämään. ...on ollut paikka minne mennä; ei ole tarvinnut olla vain kotona. ... uudet ihmissuhteet ovat rikastuttaneet elämäni.

5.3.3 Tunteiden käsittely

Yläteema tunteiden käsittely sisältää kolme alateemaa (Taulukko11). Tunteiden käsittely on koko ryhmätoiminnan ydin. Ryhmän jäsenten kokemukset kaltoinkohtelusta tuovat pintaan monenlaisia tunteita. Tunteiden käsittelyyn on ryhmätoiminnassa erilaisia menetelmiä esimerkiksi tunnekortit, joiden avulla opetellaan käsittelemään tunteita.

Taulukko 11. Tunteiden käsittely ja sen alateemat.

Yläteema	Alateema
Tunteiden käsittely	Tunteiden kohtaaminen
	Tunteiden jakaminen
	Hyvää oloa

Alateema tunteiden kohtaaminen ja jakaminen on ikäihmiselle monesti hyvin vaikea asia. Ikäihmisellä voi hyvin läheinen ihminen olla se, joka on kaltoinkohdellut häntä. Tämä näkyy hyvin voimakkaina ja ristiriitaisina tunteina ryhmän jäsenten suorissa lainauksissa:

Ihmisen ikävä toisen luo.

Äidin poika ja äidin sydän.

Suvanto-ryhmälle on tunnusomaista tunteiden jakaminen samaa kokeneiden kanssa. Suvanto-ryhmässä kuunnellaan ja keskustellaan tunnetiloista. Monelle ryhmäläiselle tämä on ainoa paikka, missä voi käsitellä omia tunteita ja jakaa kokemuksiaan. Mielestämme alla olevista lainauksista huokuu ikäihmisen tarve tulla ryhmään ja saada käsitellä omia tunteita:

Tulee tunne, että pitää lähteä... Ryhmän jälkeen positiivinen tunne.

Niin tämä päivä ja hetki on! Hyvä ja muistiinpainuva. Niin, ne hyvät asiat ovat tärkeitä ja muistetaan.... Silloin kun taas on vaikeata...! Niin, ” ne ” tunteet... Kiitos! Hyvä porukka... jatketaan...

5.4 Yhteenveto tuloksista

Tulosten perusteella Suvanto-ryhmän mallissa näkyi ryhmäprosessi, joka sisälsi viisi vaihetta: ryhmään tulo, ryhmän aloitus, ryhmän keskivaihe, ryhmän lopetus ja ryhmän jälkeen. Suvanto-ryhmän malliin liittyi olennaisesti ympäristö, ohjaajat ja vertaistuki. Ohjaajien työskentelystä vertaistukiryhmässä muodostuu turvallisuuden ketju.

Tuloksissa Suvanto-ryhmän jäsenet saivat apua vertaistukena. Psyykinen hyvinvointi ilmeni ryhmän jäsenillä ryhmässä rauhoittumisena, paineiden helpottumisena, stressin lievittymisenä ja positiivisena tunteena ryhmän jälkeen. Tunteiden käsittelyssä olennaisinta on tunteiden kohtaaminen ja jakaminen samaa kokeneiden kanssa tämä tuottaa ryhmän jäsenille hyvää oloa ja positiivista tunnetta. Uudet ihmissuhteet olivat rikastuttaneet ja tuoneet sisältöä ikäihmisten elämään.

6 Johtopäätökset ja yhteenveto johtopäätöksistä

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata Suvanto-ryhmän vertaistuen malli. Tavoitteena oli myös saada tietoa Suvanto-ryhmän merkityksestä ryhmän jäsenille. Työelämän yhteistyökumppanilla oli yhtenä kiinnostuksen kohteena saada tietoa mallin rakenteesta kehittääkseen toimintaa. Ohjattu vertaistukiryhmä oli toiminut vuosia, kuitenkin toiminnan vaikuttavuudesta ryhmän jäsenille ei ollut olemassa dokumentoitua tietoa. Tämä innoitti meidät tulevana geronomeina selvittämään Suvanto-ryhmän mallia ja merkitystä. Aineistona käytettiin ryhmän vetäjän teemahaastattelua ja ryhmän toimintaan osallistuneiden tuottamia dokumentteja. Opinnäytetyön tuloksien analyysitapana käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Ensimmäiseksi halusimme selvittää, mistä Suvanto-ryhmän mallin rakenne muodostuu. Tarkastelimme ryhmätoiminnan mallia neljän eri teorian kautta, jotka ovat *Ystäväpiiri* -

yhdessä elämyksiä arkeen, Vertaistoiminta kannattaa, Kyllä me yhdessä selvitään ja Porukka, jengi, tiimi.

Ryhmämallin ensimmäinen vaihe on ryhmään tulo. Tulosten perusteella Suvanto-ryhmään tullaan ohjaajan haastattelun kautta. Ystäväpiirissä ikäihmisten ryhmään tulo tapahtuu kotikäynnillä tehtävällä alkuhaastattelulla. (Jansson 2009: 48.) Suomen mielenterveysseuran ryhmiin uudet osallistujat tulevat ohjaajan haastattelun kautta. (Suomen mielenterveysseura 2013). Kaikissa edellä mainituissa vertaistukiryhmissä edellytyksenä ryhmään tulolle oli ohjaajien haastattelu. Alkuhaastattelun tarkoitus on selvittää ryhmäläisen soveltuvuus kyseiseen ryhmään. Suvanto-ryhmän alkuhaastattelussa arvioidaan ihmisen psyykinen ja kognitiivinen taso sekä käydään läpi muut ensivaiheen tärkeät asiat. Tulosten perusteella edellytyksenä Suvanto-ryhmään tulolle oli, että pysyy kommunikoimaan normaalilla tasolla ja ymmärtää ryhmän tarkoituksen. Ryhmätoiminnot ovat suunnattu tietyille kohderyhmille, joilla oli jokin yhdistävä tekijä joka oli samankaltainen elämäntilanne. (Jansson 2009: 48; Suomen mielenterveysseura 2013.)

Ryhmän aloitus tulosten perusteella käynnistyy Suvanto-ryhmässä kahvittelulla ja kuulumiskierroksella, jotka ovat osa virittäytymistä. Käyttämässämme ryhmämallin teorioissa, ryhmän aloitus alkaa kahvittelulla. Aloituksessa ryhmäläiset voivat kertoa kuulumiset ja tämä on osa virittäytymistä. (Jansson 2009: 48; Laatikainen 2012: 47; Kopakkala 2011: 184.) Huomasimme, että Suvanto-ryhmän tuloksissa virittäytyminen on hyvin samankaltaista, mutta lisänä ryhmätoiminnan alun rutiineihin kuuluu aina tervehdyksiä halaukset. Kopakkalan (2011) mukaan virittäytymisellä on kaksi tasoa. Ensimmäinen taso on turvallista läsnäoloa, positiivista ja energistä tunnetta ja toisessa tasossa virittäytytään tarvittavaan rooliin. (Kopakkala 2011: 112–116.) Mielestämme ryhmämallin teema on sidoksissa siihen kenelle ryhmätoiminta on suunnattu. Suvanto-ryhmä on tarkoitettu kaltoininkohtelua kokeneille ikäihmisille, joten teema liittyy kaltoininkohteluun. Ystäväpiiri on tarkoitettu yksinäisille ihmisille, jotka kokevat yksinäisyyden tunnetta. (Jansson 2009: 26–27.) Suvanto-ryhmä aloitus vaiheen lopussa tai ryhmän keskivaiheessa käsitellään päivän teema.

Ryhmän keskivaiheessa Suvanto-ryhmässä käsitellään kaltoininkohtelu teemaa. Ryhmätoiminnassa käytettyjä menetelmiä teeman käsittelyyn ovat esimerkiksi tunnekortit, runot, musiikki ja kuvat. Ryhmätoiminnan sisällön on tarkoitus olla monipuolista ja elämyksellistä. Janssonin (2009) mukaan ystäväpiiri ryhmätoiminnassa käytetyt menetelmät ovat apuna keskustelulle yksinäisyydestä; esimerkiksi postikortit, kädentaidot ja

musiikki. (Jansson 2009: 48–49.) Laatikaisen (2012) mukaan keskivaiheessa on teeman käsittely tai yhteisesti sovittu tekeminen. (Laatikainen 2012: 42–48.) Näkemyksemme mukaan teeman käsittely onnistuu parhaiten luovia toimintoja apuna käyttäen. Meillä on itsellämme kokemuksia, kuinka esimerkiksi jokin kuva, musiikki tai keskustelu on herättänyt erilaisia tunteita meissä itsessämme. Tuloksien perusteella toiminnallisten menetelmien avulla Suvanto-ryhmän jäsen pystyy tunnistamaan omia tunteita. Suvanto-ryhmässä tunnekortit ovat yksi hyvä keino käsitellä ryhmän jäsenten tunnetason ongelmia. Kopakkalan (2011) mukaan tunneilmaisu eli jakaminen, siinä tunteet liittyvät toimintaan ja jokainen voi kertoa omista tunteistaan. Ryhmämallin rakenteessa tunneilmaisu on seurausta toiminnasta. (Kopakkala 2011: 184–186.)

Ryhmän lopetus vaihe Suvanto-ryhmässä kestää noin puoli tuntia. Näkemyksemme mukaan tämä aika tarvitaan ryhmätoiminnan lopettamiseen, koska lopettamisvaiheessa on monta erilaista vaihetta. Tuloksista käy ilmi, että ryhmätoiminnan aikana on voinut tapahtua tunnekuohuja, jotka vaikuttavat ryhmäläisten mielentilaan. Suvanto-ryhmän sulkemisvaiheessa käsitellään keskustelun avulla ryhmässä tapahtuvat tunnekuohut. Tämä tapahtuu yhdessä ryhmän jäsenten ja ohjaajien kanssa. Kopakkalan (2011) mukaan loppukeskustelu on vaihe, missä älyllisesti keskustellaan toimintaosuudessa nähtyä, tehtyä, koettua asiaa tai tehtävää. (Kopakkala 2011: 185.)

Suvanto-ryhmän lopetus vaiheessa on mahdollista käyttää erilaisia menetelmiä ja lopussa toistetaan samat turvalliset rituaalit. Tämä on virittäytymistä seuraavaan toimintaan eli kotiinlähtöön. Kopakkalan (2011) mukaan tämä on vaihe, jossa voidaan myös miettiä uusia ratkaisuja päähenkilön hyväksi. Tässä myös virittäydytään seuraavaan toimintaan. (Kopakkala 2011: 185.) Havaitsimme, että teorian ryhmämallien lopetusvaiheissa on paljon samankaltaisuutta Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan lopetuksen kanssa. Ryhmän jäsenten päiväkirjaan kirjoittaminen on loppurituaali, joka sisältyy aina lopetusvaiheeseen. Ryhmän jäsen voi kirjoittaa tai piirtää kirjaan jonkin kommentin tai piirroksen, ilmaisutapa on vapaa. Seuraavat suorat lainaukset ovat Suvanto-ryhmän päiväkirjasta. ”*Kiitos! hyvä porukka ... jatketaan...*” ”*Ryhmän jälkeinen positiivinen tunne*”. Laatikaisen (2012) mukaan ryhmärakenteen lopetusvaihe päättyy ryhmän sulkemiseen. Ryhmäläisellä on mahdollisuus tulla kuulluksi ennen ryhmästä pois lähtöä. Tämä voi tapahtua yhdellä lauseella tai sanalla jossa ryhmän jäsen kuvaa olotilaansa vapaamuotoisesti. (Laatikainen 2012: 47.)

Ryhmän jälkeen tapahtuva toiminta kuuluu Suvanto-ryhmän rakenteeseen oleellisesti. Tätä vaihetta emme löytäneet teorioista, joita olemme opinnäytetyössämme käyttäneet. Mielestämme tämä on Suvanto-ryhmän rakenteen erityisyys. Tuloksien perusteella, Suvanto-ryhmän jäsenet saavat apua myös ryhmätoiminnan ulkopuolella. Suvanto-ryhmän vetäjä on henkilö, joka voi toteuttaa käynnin ryhmän jäsenen kotona tai ryhmän jälkeen tapahtuvana keskusteluna. Silloin ryhmän jäsen saa ohjausta ja neuvontaa tilanteeseensa. Väkivaltatyön tekeminen Suvannossa sisältää moniammatillista yhteistyötä, joka on koordinointia, palveluohjausta sekä perhe- ja verkostotyötä. Käsitksemme mukaan Suvanto-ryhmän jäsen voi olla ryhmässä niin kauan kuin hänellä on tarve siihen. Ryhmän jäsenelle tehdään väliarvioita, joissa yhdessä pohditaan jatkamista tai lopettamista ryhmässä. Tarkoitus on, että Suvanto-ryhmän jäsen siirtyy saattaen eteenpäin, mikä tarkoittaa sitä, että etsitään yhdessä sopiva taho/ryhmä jäsenelle. Suvanto-ryhmän ulkopuolella tapahtuva toiminta on osa turvallisuuden ketjua.

Tuloksien perusteella Suvanto-ryhmän malliin liittyy olennaisesti vertaistuki, ryhmän ohjaajat ja ympäristö. Suvanto-ryhmä on kaltoinkohdeltujen ikäihmisten vertaistukiryhmä, jossa kaltoinkohtelun kokemus yhdistää ryhmän jäseniä. Mehtolan (2012) mukaan vertaistukiryhmille on tunnusomaista ryhmän jäsenten kokemusten samankaltaisuus. (Mehtola 2012: 7; Joenaho 2012: 4; Hyväri 2005: 215.) Opinnäytetyömme teoriassa vertaistukiryhmät ovat sellaisia, joissa vertaistukijäsenten elämästä löytyy jokin yhdistävä tekijä.

Vertaistuki on Suvanto-ryhmässä vuorovaikutusta, joka tapahtuu ryhmän jäsenten välillä kuuntelemalla ja jakamisella kokemuksia. Mukailen Mehtolaa vertaistukiryhmässä jokainen ihminen jakaa oman tarinansa muiden ryhmäläisten kanssa luottamuksellisessa ilmapiirissä. (Mehtola 2012: 7.) Käsitksemme mukaan Suvanto-ryhmässä ryhmän jäsenten luottamus syntyy samankaltaisista kokemuksista ja tunteista. Tästä muodostuu yhteys, jota ryhmänvetäjä kutsuu vertaistuen ihmeeksi. Suomen mielenterveysseuran ohjaajat puhuvat myös vertaistuen mysteeristä, sillä ohjaajat tarkoittavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja keskinäisen tuen tunnetta, joka muodostuu ryhmässä. (Suomen mielenterveysseura 2010.) Meidän mielestä tulokset vertaistuen osalta osoittavat, että vertaistuki on oleellinen osa Suvanto-ryhmän mallia.

Ryhmän ohjaajien roolit tuloksien perusteella ovat tärkeät Suvanto-ryhmässä. Huomioimme tuloksista, että ryhmässä on ollut samat ohjaajat vuosien ajan. Ryhmänohjaajat ovat koulutettuja ammattihenkilöitä. Ohjaajien roolit Suvanto-ryhmässä ovat ennalta

sovittuja. Toinen ohjaaja vie ryhmää eteenpäin ja toinen toimii tarkkailija. Vertaisryhmän käsikirjassa Mehtolan (2012) mukaan ohjaajat toimivat samalla konseptilla. Ryhmätoiminnassa ohjaajilla on keskeinenosa luottamuksen rakentamisessa. (Mehtola 2012: 24–26.) Tuloksista selvisi kuinka tärkeää on ohjaajan toiminta ryhmässä ja se on merkittävä osa turvallisuuden ketjua. Mielestämme ryhmän vetäjän lainaus osoittaa, kuinka tärkeä turvallisuuden ketju on Suvanto-ryhmässä.

Eli tää turvallisuuden ketjusta mä puhuin se ei saa katketa ja turvallisuuden ketju on aina niinkun sen vastuuohjaajalla.

Ympäristöllä on huomattava merkitys Suvanto-ryhmän ryhmätoiminnan toteutumiseksi. Tuloksien perusteella palvelukeskus on hyvä kokoontumispaikka vertaistukiryhmälle, koska siellä on muita palveluja ja se mahdollistaa ryhmän jäsenelle integroitumisen. Suvanto-ryhmässä integroituminen tarkoittaa sitä, että ryhmän jäsen saatetaan toiseen ryhmään/toimintoon palvelukeskuksessa. Ryhmätoiminnassa on tärkeintä turvallisen fyysisen ja sosiaalisen ympäristön luominen. (Jansson 2009: 50.) Kinaporin palvelukeskus on keskeisellä paikalla ja tarpeeksi suuri Suvanto-ryhmän kokoontumispaikaksi. Siellä he eivät erotu muista palvelukeskuksen käyttäjistä. Natusen (2012) mukaan ryhmän kokoontumispaikan tulisi olla mahdollisimman neutraali ja sinne tulisi ryhmäläisen päästä helposti. Tila tukee turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta. (Natunen 2012: 26.)

Suvanto-ryhmän merkitykset ryhmän jäsenille on koottu ryhmän jäsenten tuottamista dokumenteista. Tähän ei ole tarjolla teoriaa, koska haluttiin ainoastaan tuoda esille ryhmän jäsenen henkilökohtaisia, ainutlaatuisia tuntemuksia ja kokemuksia. Omia tunteita Suvanto-ryhmän jäsenet ovat tuoneet esiin kuvin ja sanoin dokumenteissa. Tuloksien perusteella Suvanto-ryhmän kaltoinkohtelua kokenet jäsenet jakavat tunteita samaa kokeneiden kanssa. Geronomi opiskelijoina olimme hämmentyneitä tuloksesta, että vertaistukiryhmä on ainoa paikka missä he voivat jakaa tuntemuksiaan ja kokemuksiaan. Suvanto-ryhmän mallin tuloksien perusteella ryhmätoiminnan keskivaiheessa käsitellään tunteita erilaisin luovin menetelmin. Tunteiden käsittelyä opetellaan yhdessä ryhmätoiminnan aikana. Merkityksen tuloksissa jotkut kokivat mielialan paraneamisen hyvänä olona ja rauhoittumisena. Ikäihminen, joka on tullut Suvanto-ryhmään on osannut tai ymmärtänyt hakea apua vaikeaan elämäntilanteeseen. Tuloksista päätellen tämä ryhmä on voimaannuttanut jäseniään ja antanut uusia ihmissuhteita. Ryhmän jäsenen lainaus alla.

Tuonut lisää sisältöä elämään. ... on ollut paikka minne mennä; ei ole tarvinnut olla vain kotona. ... uudet ihmissuhteet ovat rikastuttaneet elämääni.

Vertaistuki on näkemyksemme mukaan kaiken ydin Suvanto-ryhmässä. Geronomi opiskelijoina olemme havainneet, kuinka vaikeaa on yleensä keskustella kaltoinkohtelusta. Ikäihmisten huonoa kohtelua näkee sekä mediassa että arkielämässä. Tuloksien perusteella katoinkohtelu on niin arka ja leimaava asia ikäihmiselle, että se tuottaa häpeän tunnetta. Oli merkityksellistä huomata tuloksista, että ryhmän jäsenet pystyvät puhumaan ja jakamaan vaikeita asioita yhdessä. Huomasimme tuloksista kuinka vertaistuki ilmenee elämänmuutoksena.

Yhteenvetona johtopäätöksistä voidaan todeta, että ryhmänvetäjän haastattelun pohjalta muodostui Suvanto-ryhmän malli. Mallin rakenteessa on yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia suhteessa neljään teoriassa olevaan ryhmämalliin. Yhtäläisyytenä on ryhmärakenteissa alku, keski ja loppuvaihe. Lisäksi ryhmät ovat suunnatut tietyille ihmisille, joita yhdistävät samankaltaiset elämäkokemukset ja asiat. Halusimme tuoda eroavaisuuksia esille, koska nämä asiat tekevät Suvanto-ryhmästä ainutlaatuisen ja toimivan ryhmämallin kaltoinkohtelua kokeneeneelle ikäihmiselle.

Eroavaisuutena muihin ryhmämalleihin kiinnitimme huomioita, että Suvanto-ryhmässä ohjaajat ovat koulutettuja ammatti-ihmisiä ja hyvin sitoutuneita pitkäaikaiseen toimintaan ryhmän ohjaajina. Mielenkiintoista ryhmämallissa on se, kuinka ryhmän jäsen saa olla ryhmässä niin kauan, kuin kokee sen itselleen tarpeelliseksi. Ryhmämallissa ei ole määritelty etukäteen ryhmätoiminnan kokoontumiskertojen määrää. Merkittävin eroavaisuus muihin ryhmärakenteisiin oli se, että Suvanto-ryhmän jäsenten kanssa työskentely voi tapahtua myös ryhmätoiminnan ulkopuolella. Tämä voi olla perhetyöskentelyä kotona tai muiden viranomaisten kanssa yhteistyötä. Meihin teki suuren vaikutuksen se kuinka ikäihmisestä huolehditaan kokonaisvaltaisesti. Tämä alkaa ensikohtamisesta ryhmänvetäjän ja ryhmään tulijan välillä ja päättyy ryhmän jäsenen integroitumiseen muuhun toimintaan. Haastateltava käyttää tästä sanaa turvallisuudenketju.

Vertaistuen toteutuminen Suvanto-ryhmässä mahdollistaa tunteiden käsittelyn turvallisuudessa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä. Ryhmän vetäjä kertoo haastattelussa vertaistuen ihmeestä, joka näyttäytyy kahden ihmisen välillä syntyvänä yhteytenä. Vertaistuki toteutuu ryhmän jäsenten välillä omien kokemusten jakamisena muiden ryhmäläisten kanssa. Tämä tuo helpotusta ryhmän jäsenten elämään ja uusia näkökulmia vaikeisiin

elämäntilanteisiin. Mielestämme vertaistuki toteutuu Suvanto-ryhmän mallissa eriomaisesti. Tunteiden käsittelyjen ja keskustelujen avulla tapahtuu voimaantumista ryhmän jäsenille. Saimme dokumenttien perusteella merkityksien osalta tuloksen, joka vakuutti siitä, että Suvanto-ryhmän malli on hyvin toimiva ryhmämalli kaltoinkohtelua kokeneille ikäihmisille.

7 Pohdinta

7.1 Opinnäytetyön luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa painotetaan johdonmukaisuutta, sekä arvioidaan kokonaisuutta. Arvioinnin kohteena on opinnäytetyöntekijän sitoutuminen eli työn tärkeys, alku oletukset ja toteutuneet tulokset. Tämä opinnäytetyö on tärkeä, koska tuloksista näkyy Suvanto-ryhmän mallin rakenne ja se, mitä apua ryhmän jäsenet kokevat saavansa Suvanto-ryhmästä. Teimme kaavion ryhmänvetäjän haastattelun pohjalta selvittääksemme ryhmämallin rakennetta. Opinnäytetyön luotettavuutta parantaa se, että haastattelu on tehty Suvanto-ryhmän vetäjälle, joka on luonut ryhmätoiminta mallin. Tämän opinnäytetyön myötä toivotaan, että tällä mallilla Suvanto pystyy käynnistämään uusia ryhmiä kaltoinkohtelua kokeneille ikäihmisille.

Opinnäytetyön luotettavuuden arviota on tehty koko opinnäytetyön prosessin ajan. Aineiston keruu, analyysi ja raportointi on tehty tarkasti ja huolellisesti. Luotettavuuden arvioinnin helpottamiseksi aineistosta tehtiin kaksi analyysiä. Ensimmäinen oli ryhmänvetäjän haastattelu ja toinen valmiista ryhmän jäsenten tuottamista dokumenteista. Ryhmätoiminnan mallia tarkasteltiin neljän eri teorian kautta, joista etsimme samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia, joita vertaistukiryhmän rakenteet sisälsivät. Kanasen (2013) mukaan luotettavuus liittyy koko opinnäytetyön prosessin eri vaiheisiin. Luotettavuuskysymykset tulee huomioida työn suunnitteluvaiheessa, sillä aineiston keruun ja analyysin jälkeen ei luotettavuutta enää voi parantaa. (Kananen 2013: 118.) Työmme luotettavuutta lisäsi teemahaastattelu kysymykset, jotka myöhemmin jäsensivät haastattelun aineistoa. Koko opinnäytetyön prosessin ajan on pidetty päiväkirjaa muistintukena. Opinnäytetyön kirjoittaminen tapahtui pitkällä aikavälillä, joten päiväkirja tarvittiin kaikkien vaiheiden ja tapahtumien muistamiseksi.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys

Kaikissa opinnäytetyön vaiheissa on noudatettu huolellisuutta ja tarkkuutta. Valinnat ja teot on perusteltu opinnäytetyössä. Työ on raportoitu yksityiskohtaisesti ja tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttävällä tavalla. Lähteet on merkitty huolellisesti, eikä kenenkään tekstejä ole plagioitu. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkija noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja. (Hirsjärvi, ym. 2010: 23–24.) Opinnäytetyössä käytettiin laadukkaita ja uusia julkaisuja. Kaikki tiedonhankinta tapahtui eettisesti kestäväällä tavalla. Yleisesti on noudatettu valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan (ETENE) ohjeita. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009.)

Opinnäytetyöstä ei tunnista Suvanto-ryhmän jäseniä. Ryhmän jäsenten tuottamista dokumenteista ei ilmene niiden tekijät. Opinnäytetyöstä voi tunnistaa ryhmän vetäjän, keskustelimme jo uuden opinnäytetyön suunnitelman vaiheessa tästä asiasta. Haastateltava oli tietoinen, että hänet voi tunnistaa opinnäytetyöstä. Haastateltavalta kysyttiin vielä erikseen oikeus käyttää suoria lainauksia. Haastateltava sai luettavaksi opinnäytetyön ennen sen julkaisemista. Hän pystyi itse päättämään, hyväksyykö tekstin vai haluaako siihen muutoksia. Samalla hän pystyi tarkistamaan, ettei opinnäytetyössä ollut asiavirheitä. Materiaalit säilytettiin turvallisesti koko opinnäytetyön ajan ja ne hävitetään opinnäytetyön jälkeen asianmukaisesti.

7.3 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyöstä saatujen tulosten perusteella toivotaan, että työelämän yhteistyökumppani Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry:n hyötyy Suvanto-ryhmän mallista. Ryhmämalli on nyt dokumentoitu ja sen pohjalta ryhmämallia voidaan kehittää edelleen. Tulevina geronomeina näemme vanhustyön kannalta tärkeänä, että tällaisia vertaistukiryhmiä perustetaan lisää, koska tuloksien perusteella ryhmän jäsenet saivat apua vertaistukena ja voimaantuivat ryhmässä. Lain 7 § mukailleen, mahdollisimman monella ikäihmisellä tulisi olla oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukeminen ja ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalvelut 2013.)

Tulevina geronomeina saimme oppimisen kokemuksen opinnäytetyön prosessista. Mielestämme luontevin tapa oli tehdä työ yhdessä, koska pystyimme pohtimaan ja pro-

sessomaan työtä. Tämä opinnäytetyö vaati meiltä kummaltakin sitoutumista ja joustoa aikatauluihin. Välillä olimme solmussa ja väsyneitä, mutta työn aihe oli meille innostava ja olimme uteliaita saamaan tulokset asetettuihin opinnäytetyön kysymyksiin. Tulevina geronomeina voimme varmasti hyödyntää vanhustyössä ryhmämallin rakennetta. Meille kehittyi asiantuntijuutta ryhmän perustamista ja ryhmän ohjaamista varten. Olemme vakuuttuneita Suvanto-ryhmän ”vertaistuen ihmeestä” ja sen vaikutuksesta ikäihmisiin. Kaltungkohtelun teoria avasi näkemystämme kaltungkohtelun monimuotoisuudesta. Tämän opinnäytetyön valmistumisen jälkeen, meidän on helpompi työelämässä havaita ja tunnistaa kaltungkohtelun muotoja. Osaamme puuttua ikäihmisen huonoon kohteluun paremmin.

Yhtenä jatkotutkimusaiheena voisi olla millaisia tuntemuksia ryhmän jäsenessä herättää kaltungkohtelu teeman käsittely. Meidän mielestä olisi erittäin mielenkiintoista päästä tekemään ryhmähaastattelu tai saada yksilöhaastatteluja Suvanto-ryhmän jäseniltä tästä aiheesta. Toisena jatkotutkimuskohteena voisi olla ryhmätoiminnan ulkopuolella tapahtuva työskentely ja mitä apua ryhmän jäsen on kokenut saavansa siitä. Tästä tutkija voisi saada sellaista ainutlaatuista tietoa, jota käsityksemme mukaan ei ole tutkittu.

Lähteet

Action on elder abuse. Verkkodokumentti. <<http://www.elderabuse.org.uk/Mainpages/Abuse/abuse.html>>. Luettu 7.4.2013.

Eskola, Jari – Suoranta Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hakonen, Sinikka 2008. Ikäkäsitteet. Teoksessa Suomi, Asta – Hakonen, Sinikka (toim.). Kuluerästä voimavaraksi. Sosiokulttuurinen puheenvuoro ikäkäsytymyksiin. Jyväskylä: PS-Kustannus. 39–40.

Helkama, Klaus – Myllyniemi, Rauni – Liebkind, Karmela 2010. Tapaustutkimus. Teoksessa Helkama, Klaus – Myllyniemi, Rauni – Liebkind, Karmela. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja Kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Hyväri, Susanna 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa Nylund, Marianne – Yeung, Anne Birgitta (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Helsinki: Gummerus. 215.

Jansson, Anu 2009. Ystäväpiiri- yhdessä elämyksiä arkeen. Projektiraportti 2006 – 2008. Helsinki: Vanhustyön keskusliitto.

Joenaho, Hanne 2012. Vuorovaikutus kasvokkaisuudessa vertaistukiryhmässä. Verkkodokumentti. <<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40723/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201301191085.pdf?sequence=1>>. Luettu 13.4.2013.

Kananen, Jorma 2013. Case - tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, Jorma 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kivelä, Sirkka–Liisa 2012. Hyviä Vuosia. Arvokas ja turvallinen ikääntyminen Helsinki: Kirjapaja.

Koivukangas, Jaana 2007. Väkivaltarikoksen uhrille. Käytännön oikeusopas. Verkkodokumentti. <[http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/Oikeusopas2008/\\$file/Oikeusopas2008.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/Oikeusopas2008/$file/Oikeusopas2008.pdf)>. Luettu 9.4.2013.

Kopakkala, Aku 2011. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012. Annettu Helsingissä 28.12.2012.

Laatikainen, Tanja 2010. Vertaistukiryhmä käyntiin. Ryhmän ensiaskeleet tutustumisen kautta aitoon kohtaamiseen. Opas Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA.

Mehtola, Sirkku 2012. Ryhmän kokoaminen. Teoksessa Mehtola, Sirkku – Natunen, Luru – Pohjoisvirta, Riitta – Ojuri, Auli (toim.) Vertaisryhmän käsikirja Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Ensi - ja turvakotien liitto. 24–26.

Mehtola, Sirkku 2012. Vertaisuus ja osallisuus. Teoksessa Mehtola, Sirkku – Natunen, Luru – Pohjoisvirta, Riitta – Ojuri, Auli (toim.) Vertaisryhmän käsikirja Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Ensi - ja turvakotien liitto. 7.

Metsämuuronen Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Missing Voices 2002. Background. Definitions of elder abuse. Verkkodokumentti. <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/who_nmh_vip_02.1.pdf>. Luettu 8.4.2013.

Natunen, Luru 2012. Toimintaympäristö. Teoksessa Mehtola, Sirkku – Natunen, Luru – Pohjoisvirta, Riitta – Ojuri, Auli (toim.) Vertaisryhmän käsikirja Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Ensi - ja turvakotien liitto.

Nylund, Marianne 2005. Vertaisryhmät kokemusten ja tiedon jäsentäjinä. Teoksessa Nylund, Marianne – Yeung, Anne Birgitta (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 195.

Perttu, Sirkka 1999. Perheväkivalta auttamistyössä: opas ammattihenkilöstölle. Ensi - ja turvakotiliiton julkaisu 21. Helsinki: Nykypaino Oy.

Prevalence Study of Abuse and Violence against Older Women. Verkkodokumentti. <http://www.thl.fi/en_US/web/en/research/projects/avow>. Luettu 28.4.2013.

Sulkava, Raimo 2010. Ikääntyneiden kaltoinkohtelu. Teoksessa Tilvis, Reijo – Pitkälä, Kaisu – Strandberg, Timo – Sulkava, Raimo – Viitanen, Matti (toim.). Geriatria. Helsinki: Duodecim. 406–410.

Suomen mielenterveysseura 2010. Kyllä me yhdessä selvittää. Verkkodokumentti. <http://www.mielenterveysseura.fi/files/655/Kylla_me_yhdessa_selvitaan.pdf>. Luettu 28.11.2013.

Suvanto 2013. Verkkodokumentti. <<http://www.suvantory.fi/ikaihmissen-kaltoinkohtelu/>>. Luettu 7.4.2013.

Suvanto 2005. Opas ikääntyneiden kaltoinkohtelusta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Verkkodokumentti. <<http://www.suvantory.fi/wp-content/uploads/Opas-kaltoinkohtelusta1.pdf>>. Luettu 7.4.2013.

Tunnista, Turvaa ja Toimi 2008. Lähisuhde -ja perheväkivallan ehkäisyn suositukset. Verkkodokumentti. <http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3513.pdf>. Luettu 8.4.2013.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Verkkodokumentti. <<http://www.tenk.fi/>>. Luettu 21.10.2013.

Vankka verkko 2006 – 2010 projektisuunnitelma 2006. Ikäihmisten kaltoinkohtelun ehkäisy moniammatillisen verkostotyön ja vertaistukitoiminnan avulla 2006-2010. Suomen vanhusten turvakotiyhdistys ry. Leena Serpola 2006.

Vankka Verkko -loppuraportti 2011. Suomen vanhusten turvakotiyhdistys ry. Leena Serpola 2011.

Haastattelulupa

Haastateltavan nimi: _____

Annan Maj-Britt Löville ja Susanna Rikkiselle luvan haastatella minua Metropolian ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä varten, jossa aiheena Suvanto-ryhmän malli.

Kyllä ____ Ei ____

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja siitä on mahdollista kieltäytyä myös jälkikäteen ilman perusteluja. Saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti, siten että haastateltavan henkilöllisyyttä ei voida tunnistaa. Tietoja ei luovuteta mihinkään ulkopuolisille tahoille. Tiedot ja niihin liittyvä aineisto hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Opinnäytetyön tekijöitä sitoo vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus.

Opinnäytetyön tulokset esitetään kirjallisena raporttina. Valmis opinnäytetyö julkistetaan Metropolia Ammattikorkeakoulun päättöseminaarissa.

Paikka ja aika:

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Voitte ottaa meihin yhteyttä niin kerromme lisää opinnäytetyöhön liittyvästä tutkimuksesta.

Geronomi AMK- opiskelijoiden yhteystiedot:

Löv Maj-Britt
Puhelin xx
Sähköposti xx

Rikkinen Susanna
Puhelin xx
Sähköposti xx

Teemahaastattelu kysymykset

1 Miten usein ryhmä kokoontuu ja kuinka kauan tapaaminen kestää?

Onko ryhmätapaamisten tiheys riittävä?

Onko yhden tapaamiskerran kesto sopiva?

2 Vertaisryhmän tapaamisen aloitus

Miten ryhmätapaaminen aloitetaan?

Miten ryhmässä käydään läpi millaisessa tilanteessa kukin ryhmään osallistuja on tullut ryhmään

3 Käytetäänkö ryhmässä toiminnallisia menetelmiä?

Millaisia?

Pidättekö niistä ja onko ne riittävän monipuolisia?

4 Mitä tapahtuu ryhmätapaamisen puolessa välissä?

Pohditaanko siinä kunkin ryhmän jäsenten omaa jaksamista?

Mietitäänkö miten kukin selviää tästä eteenpäin?

5 Miten ryhmätapaaminen lopetetaan?

Mitä teette ryhmätapaamisen lopussa?

Onko se teidän mielestä hyvä tapa lopettaa tapaaminen

6 Ohjaajat

Onko kaksi ohjaajaa ryhmätapaamisessa hyvä määrä?

Kuka ohjaa ryhmätapaamisen kulkua ja onko se hyvä asia?

7 Ympäristö ja turvallisuus

Soveltuuko nykyinen kokoontumispaikka ja tila hyvin ryhmätapaamisiinne?

Koetteko te olonne turvalliseksi ryhmässä?